

למזכיר

מדינת ישראל

גנזך המדינה
מזכיר הממשלה

משרד

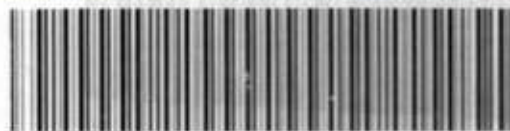
מ.מ.מ.

ועד ג' שלם לענין ישראליה המזרחית -
כפול וקול

12.1968 - 7.1969

מס. חיק מקורי. 4

מחלקה

שם: ועדת השרים לענין השטחים המוחזק

א - 10 / 8220

1082108
24/11/2013

מס פריט:

77.4/22 - 148

02-111-08-11-10

מזהה פנימי:
מזהה לוגי:
כתובת:

פ ר ט י - כ ל
ישיבת ועדת השרים לענין השטחים המוחזקים
י"ד בכסלו תשכ"ט - 5.12.68

נכחו השרים :
ל. אשכול - יו"ר, א. אבן, י. אלון, י. ברזילי,
ח. גבתי, ז. שרף, מ. דיין (עד סעיף שט/6),
מ. קול, א. ששון.

נעדרו השרים: י. ספיר (חולה), ח.מ. שפירא.

י. אלמוגי	-	שר העבודה (בסעיף שט/6)
ט. ארנון	-	מזכיר הממשלה
ח-אלוף ש. גזית	-	משרד הבטחון
ד. סנה	-	משרד השיכון (בסעיף שט/7)
א. יפה	-	לשכת ראש הממשלה
אל"מ י. ליאור	-	מזכיר צבאי לראש הממשלה
י. חונדק	-	משרד השיכון (בסעיף שט/6)
מ. ששון	-	לשכת ראש הממשלה
רשמה	-	ש. יפה

סדר היום :	שט/5.	סדרי העבודה של הוועדה	2
	שט/6.	מצב התעסוקה בשטחים המוחזקים	4
	שט/7.	הגמנות בשיקום ופיתוח קונייטרה	29

שס/5. סדרי העבודה של הוועדהרה"מ ל. אשכול:

לגבי סדרי העבודה של הוועדה - במידה ויהיה

הדבר תלוי בי, אדאג לכך שוועדה זו תהיה. נקיים

ישיבותיה אחת לשבועיים ואם יתברר שמועדים אלה תכופים מדי - נחליט על כינוסה אחת לשלושה שבועות, לפי הצורך.

כינתיים נקבע מועד התכנסותה אחת לשבועיים ובהתאם

לזרכים - נוכל לשנות זאת.

מייק ארנון, השולט על כל ענייני הממשלה - ישמש

מזכיר גם בוועדה זו.

אני מציע שמשה ששון ירכז את ענייני הועדה בפריפריה

ובמידה וימצא לנכון - יעלה עניינים, ידחוף אותם וכמובן ישתתף בישיבות

הוועדה. כמו-כן ישתתף בישיבות אל"ט ישראל ליאור, בדברים בהם ישמש מקשר עם הצבא.

(1) סיכום: ראש-הממשלה מודיע כי יעשה מאמץ לכנס את ועדת השרים אחת לשבועיים;

(2) השרים יתבקשו לסקור בישיבות הוועדה את פעולות משרדיהם בשטחים המוחזקים; הישיבה הבאה תוקדש לדיון בתקציב;

(3) מר מ. ששון ואל"מ י. ליאור יסייעו לראש-הממשלה בתפקידו כיושב-ראש הוועדה לענין השטחים המוחזקים.

=====

היום השתנה סדר-היום ברגע האחרון. כדאי להנהיג

רה"מ ל. אשכול:

דבר שהחלטנו עליו בזמנו בממשלה, אלא משום-מה

דעך והדבר, שמדי ישיבה נגיע לכך, שאחד השרים ירצה על עבודת משרדו. ייתכן

שכדאי להנהיג זאת אחת לחודש, ולהקפיד על שמירת ההסדר הזה.

./.

שט/5.12.68 ת"א

סודי ביותר

3.

רה"מ ל. אשכול:

המצב בממשלה עתה כזה, שעומדים על סדר-יומה ל"ח

סעיפים, ואיננו מגיעים לדון בהם. מפעם לפעם מתחילים אנו בסקירות והן
גוזלות כל זמנה של הישיבה. על-כל-פנים, כדאי להקמיד על-כן, שבאן
ישמר ההסדר של שמיעת דו"ח מהמשרדים השונים על העבודה הנעשית בהם, ומדי
פעם, כאשר יתרוקן שולחן הוועדה בסדר-יומו - ישמיעו השרים לפחות את
הנושאים הקשורים בעבודתם בשטחים המוחזקים.

בישיבה הקרובה אהיה מוכן למסור דו"ח על פעולות
משרדי בשטחים.

השר ח. גבתי:

בישיבה הבאה צריך יהיה להציג את התקציב לדיון.
ד"ר י. ארנון נמצא בחו"ל.

רה"מ ל. אשכול:

המזכיר מ. ארנון:

השאלה מה קובע כאן השר - האם צריך הוא לעניין
זה את ד"ר ארנון או לאו?
על-כל-פנים, לישיבה הבאה יהיה מוכן למסור דו"ח

רה"מ ל. אשכול:

על עבודת משרדו, השר גבתי.

מן הראוי היה, שעניין התקציב יוקדם, כי

מתקרבים אנו לעונת הדיונים בו.

נעבור עתה לסדר-היום: הסעיף הראשון שנדון בו

יהיה - מצב התעסוקה בשטחים.

./.

מצב התעסוקה בשטחים 6/6e

השר י. אלמוגי:

קבלתי את הידיעה על סדר-היום אמש, מאוחר בערב.

לכן, איני מוכן כל כך לפתוח, ולמרות זאת - אמסור

בקיצור מה נראה לנו שיש לעשות בשטח זה.

המספר המשוער של כוח-עבודה בגדה, ביהודה ושומרון,

הוא ארבעים אלף איש. מספר זה מתחלק לשניים-שלושה חלקים.

1. חלק אחד, שהתחיל לעבוד בטרם הקמנו את לשכות-העבודה.

(לשכות אלה הוקמו בחודש האחרון), ואי-אפשר היה לא לתת להם לעבוד וכן

לא ניתן היה לתקן עליהם. במידה ואינך נותן להם רשות - אין לך מוסד שיעניק

את הרשות הזאת והם הולכים לעבודה ללא נטילת-רשות ובצורה זו חודרים לשטחי-

עבודה שונים בחוף ישראל.

אנו משערים, שמחוך ארבעים אלף המצויים ביהודה ושומרון,

כששת אלפים עובדים בשאר השטחים. מהם - נשים וילדים וגם גברים.

רה"מ ל. אשכול: נשים וילדים כלולים בחוך המספר שהזכרת?השר י. אלמוגי: לא, איני סבור כך. אבל אגיע עוד לענין הנשים בהמשך

דברי.

הם עובדים בעבודות שונות, בעיקר בקטיף. מהם עובדים

בבנייה, וההנחה היא שחמש מאות או שש מאות מועסקים בבנייה, אלא שבחודש האחרון

נוספו אליהם עשרת אלפים איש, לפי השערכי, וביניהם שמונת אלפים ערבים.

מתוך אלה - כששת אלפים הם ישראלים ואלפיים - מהגדה.

בחודש האחרון פתחנו את לשכות-העבודה; עד עתה נרשמו בהן

כאחד-עשר אלף דורשי-עבודה. מהם סודרו בעבודה בחוף השטחים כחמש אלפים איש,

העוסקים בעבודה יזומה ובעבודה טבעית גם יחד, כולם מתוך לשכות אלה; ובשאר

השטחים - חמש מאות עד אלף איש. (עבודה יזומה פירושה - עבודה-כבישים ויעור

ועוד - כולה בשטחים עצמם.

עד עתה לא נרשמו בלשכה נשים. בעלי צווארון לבן ישנם ביניהם כחמשת אלפים. גם אלה אינם נרשמים בלשכה, וזאת מטעמי פרסטיז'ה. אני פניה שבמשך הזמן יירשמו גם אלה, ובינתיים מצבם הוא הקשה ביותר. מו-כץ לא נרשמו עדיין צעירים. מתוך ארבעים אלף אלה, קשה להעריך כמה יירשמו, אבל יש לקחת בחשבון שרובם יירשמו.

רה"מ ל. אשכול: ארבעים אלף אלה כוללים את בעלי הצווארון הלבן, המלוכלך וכו'...?

השר י. אלמוגי: פתחתי בכך, שאת הידיעה על הדיון בישיבה זו קבלתי אמש, בשעה מאוחרת ולכן, על שאלות מסובכות יותר איני מסוגל להשיב עתה.

זה המצב באשר ליהודה ושומרון.

ועתה, ביחס לרצועה: שם רשומים כדורשי-עבודה שלושה-עשר אלף איש. סודרו בעבודה יזומה - חמשת אלפים איש (על-ידי הלשכה). בעבודה טבעית עובדים בישראל ארבעת אלפים איש. אלף נוספים עובדים ללא חיוך הלשכה. אלה החלו בעבודה עוד בטרם קמה שם הלשכה.

השר ח. גבתי: ומה לגבי הפליטים?
חא"ל ש. גזית: אמנם רשומים אנו אותם, אבל הנסיון לימד אותם, שאינם מקבלים עבודה. פרט ל-1500 מתוך מספר זה - השאר לא באו להירשם.

רה"מ ל. אשכול: אילו קבלו עבודה - היו מקבלים גם את התמיכה של אונרא?
חא"ל ש. גזית: יתכן שזו הסיבה שאינם נרשמים?

חא"ל ש. גזית: אם יקבלו כסף מעבר לסכום מסויים, יאבדו את הזכות לקבל

חא"ל ש. גזית:

חמיכה מאונרא. את אצלאל המדובר הוא בחמשה עד שבעה ימי-עבודה בחודש.

רה"מ ל. אשכול: כדאי מאד לדעת את הדבר, כי אנו מעונינים קצת באונרא.

בכספים שהם מוציאים - כיצד וכמה, וזאת ^{יגלר} ~~בכסף~~ למגמתנו

לדעת פרטים לגבי מספר הפליטים. את מדובר בחמשה או שבעה ימי-עבודה, ואם בגלל מספר כזה של ימים מוכנים הם לא להרשט ובלבד לקבל זאת מאונרא, יתכן שיש בזה משהו.

השר מ. דיין: נדמה לי שהמצב הוא כזה: הבעיה היא - ההמצאות הפיסיות

שלהם. כל זמן שזה לא היה אצלנו - הויכוח היה סימלי,

חיאורטי, אם יש או אין פליטים. היה לנו ענין להקטין מספרם. כאשר אנו על העסק, אזי כרגע מדאיג אותנו לא כל כך המספר הרשום ברשימות, אלא ההימצאות הפיסיות שלהם שט.

נניח שמחר יהיה הסדר עם ירון והם יקחו חמשים אלף

מהם ונאמר שיש שם בפועל חשעים אלף בלבד, אלא ברשימות מופיעים מאתיים אלף

שמות. אזי אומרים אנו, שאם ירון לוקחת אליה חמשים אלף, שזה עשרים וחמשה אחוז

בלבד מכלל מספר הפליטים שם, וכל השאר הם עלינו ועל צווארנו, ולמשה נשארים

כאן פחות מכפי שמופיעים ברשימות - הרי גוח לנו הדבר.

הוא הדין לגבי השיקול של המנות מאונרא: הם פרטים את

אונרא; רשומים שלוש מאות וחמשים אלף נפש ולמעשה ישנם לא יותר ממאה ושמונים

אלף נפש.

חא"ל ש. גזית: רשומים מאתיים ושלושים אלף נפש.

השר מ. דיין: מה קורה כאן: הם מקבלים עוד קצת אורז או שמן, שיעור

נוסף של שלושים או עשרים וחמשה אחוז. גם אז אינם

סובעים בשומן. אם ניתן לפליט כזה שבעה ימים עבודה - נקטין את המספר ברשימה,

כי הוא יימחק ממנה ואנו לא נרוויח מה דבר. פיסית יחסרו להם העדשים שמקבלים

הם מאונרא, והוצאתם מהרשימה לא תהן לנו דבר.

כרגע הבעיה שלנו הפוכה: אננו מפסידים דבר מכך,

שהרשימות מנופחות: 1. זה נותן לנו אפשרות לקבל מנות רבות יותר, כי אחרי הכל הם רעבים ככלבים. מנות אונרא קטנות מאד ובעיקר יש להם פרטנזיה על תחת-החיים שלנו ושל הברווים.

מניפוח המספרים יש להם קצת יותר מנות, ואם יגיע

הענין להסדר - נאמר שמקבלי אנו חמשים אחוז מהפליטים אלינו, עלינו ועל צווארנו, ואז ישארו לנו חצי מהמספר ^{האסיר} ~~ההוא~~ הקיים, וזה טוב בשבילנו.

רה"מ ל. אשכול: באחת הישיבות דברה על הערבים והבדאים. בינחיים,

כעבור יום או שניים דברתי על נושא מסויים עם מישהו

משמטרה וכן עם ראש שב"כ, והוא אמר לי, שהברווים מוכרים נשק רב, שנאגר במשך השנים בידיהם, מאז תקופת-המצרים. לכן, יש להניח שברשותם מצוי כסף. עלינו לחשוב על כך ולתת חשומה-לבנו לדבר. נכון הדבר שאומר אתה, שעלינו לראות את הדברים מתוך פרספקטיבה של מרחק-זמן. יתכן שנהיה מעוניינים פעם במספר מנופח של רשימות הפליטים. אך בינחיים כההלך בעולם מין צל כבד, הנחמך על שלוש-מאות אלף ערבים פליטים המופיעים ברשימות. יתכן שמושב היה לנו, במידה וישנם מאתיים ושלושים אלף פליטים המקבילים מזון בעד שלוש מאות וחמשים אלף, לומר: אדרבא, יקבלו מנות גדולות יותר, אבל ידע העולם שישנם מאתיים ושלושים אלף ולא שלוש מאות וחמשים אלף.

השר מ. דיין: כאשר נגיע עם חוסיין להסדר בענין הפליטים, נאמר לו,

שהוא יישב חמשים אלף מהם, ואז נשארים ברשותנו מאתיים אלף. לכן, נדמה לי שכדאי יהיה לפוצץ את הבלון הזה כאשר יבוא הענין להסדר בינינו וחוסיין מבחינה מעשית.

רה"מ ל. אשכול: שמענו על מספרים מנופחים. ואחמול היה אצלי מר פירסון

ושאל כמה פליטים ישנם שט. נקטתי במספר זה או אחר, ונסיתי

רה"מ ל. אשכול:

להשתמש מתשובה ברורה. את אמר אחת "מיליון", זה מספר העושה רושם.

אם אומר אחת שישנם מאתיים וחמשים אלף או מאתיים ושמונים אלף, הרי זה פחות ממיליון. לכן, נראה לי שכדאי יותר שנדע שיש פחות פליטים, אם אמנם כך הדבר.

תא"ל ש. גזית: קודם-כל פרסמנו את מספרי-המפקד שלנו, כולל נתונים

מפורטים על הפליטים, והם נמצאים אצל הכלל. צריך

לקחת את פרסומי מחלקת הסטטיסטיקה ולהציג לו זאת, אם מתעניין הוא בנושא.

שנית, אונרא אינה מוכנה למחוק אף פליט מהסטטוס

של פליט, אלא אם אינו מקבל באותו חודש שעבר בו חמיכה - מציינים הם זאת,

אך אינם מוחקים שמו מהרשימה. לכן, מזה לא נרוא דבר.

כאשר יבוא האיש ויאמר שאין לו ממה לחיות - ישוב לקבל

חמיכה הצונרא.

רה"מ ל. אשכול: אם ישנה בדינו איזו השפעה שהיא, עלינו לומר להם:

אם ישנם ברשימותיהם כך וכך אנשים והם מעניקים להם

חמיכה כזאת או אחרת, אנו עוזרים להם קצת בעבודה, ואז צריך שנדע שישנם

פליטים ממש במצור כזה או אחר, שצריכים להופיע על הניירות וברשימות שלהם,

אבל הם נותנים להם מנה קצת יותר גדולה. אני מעורר את העניין כחומר למחשבה

ויחכן, אמנם, שגישתך היא הצודקת.

השר מ. דיין: העניין כזה, שצריך לדעת לשחק בו.

לענין הבדווים: אני מניח שאצל הבדווים יש צמצום

קבוצות שונות שהן במצב חמרי או כלכלי שונה.

אשר להסתת-הנשק - זה בסוף, וזאת אינה הברחה, אלא זה

מסחר. אותם לא מעניין אם מדובר בנשק או באופיום: הם חיים כבר שנים רבות מזה,

שאחד ממקורות המהייה העיקריים שלהם מתימן ועד מצרים - לטפס כל מה שמישהו

מבקש.

עתה ישנן כבר מכוניות הנוסעות בדרכים שם, ואינם

מסתפקים בגמלים בלבד. מצבם הכלכלי משתנה. יש קבוצות שמצבן לא רע. יש

קבוצות אחרות, שמצבן פחות טוב. יש דברים שאינם יכולים לספק לעצמם, וזה אינו

קשור דווקא בכסף. הכוונה לשרותי הבריאות, לחינוך ולסוג מסויים של חמרי-

מזון. הברווזי יכול למכור נשק עד מחר ורופא לא יצא אליו בזכות זה. לכן,

מדובר בסך הכל על כך, שבכל סיני יש שלוש-ארבע תחנות רפואה, וכאשר כלו

כל הקצין ועקץ נחש את מישתו מהם, - הוא נזקק לאחת מנקודות-רפואה אלה,

לקבל את העזרה הדרושה, וזה אינו קשור במצב הכספי של אותו בדרווי.

הוא הדין לגבי בתי-ספר: במספר ריכוזים שלהם צריך

שיהיה מורה, שיקבל משכורת וילמד אותם.

ענין המזון מצבם לא רע, בעיקר בצד המערבי של סיני,

הם שוליים ~~הם~~ דגים רבים מהים. אכל עד גיל חמש - הם אינם יכולים לאכול

את החלבונים מהדגים, או את החמרים, וזקוקים הם לאבקה-חלב. זה ענין של

תוספת ~~א~~ ילדות מסויימת, ממנה מקור כל מחלותיהם.

כאשר בא רופא שלנו, שהינו אדם מהישוב, ורואה את

מצבם - הוא מרים צעקה גדולה וטוען, שיש דברים שצריך לתת להם אותם,

ואחד הדברים העיקריים הוא - אבקה-החלב לגיל הצעיר של ילדיהם.

לכן, צריך לתת להם תוספת של אבקה-חלב, לילדים עד

גיל חמש. אומר אני את הדברים הללו, כדי להבהיר שאין זו הבעייה הכלמית

המעיקה עליהם כאן, אלא ענין השרותים המסויימים, שאינם יכולים לספק

לעצמם.

אגב, אונרא נוחנת גם אבקה-חלב?

רה"ל. אשכול:

אני סבור שכן.

השר מ. דיין:

לא באופן קבוע.

תא"ל ש. גזית:

השר י. אלמוגי: אנו מצאצא משערים שנצטרך להוסיף כאלפיים עובדים לעבודה

הקטיף, למשך חודש ימים נוסף ואז נגיע לעשרת אלפים עד

אחד-עשר אלף עובדים בחדשים ינואר-פברואר-מרץ, בגבולות ישראל.

אחר הקטיף, בחדשים אפריל-מאי - ירד מספר העובדים

מצאצא בשליש. זאת משום שכל השאר ימצאו עבודות אחרות. כזה המצב כאשר להעסקת

עובדים מהשטחים.

אשר למצב ההעסקה אצלנו: המחסור בעובדים מחריף והולך.

למרות שעובדים כיום כ-שבעת אלפים פועלים בהדרים; - אלפיים ביהודה ואלף

מרצועת-עזה מביאים את המספר לעשרת אלפים יחד. רובם מועסקים בהדרים

(וכרגיל, בעונה זו גדל מספרם).

מצב ההעסקה בתוך הקו הירוק צל מחריף והולך מחזינת

המחסור בעובדים. וזאת, למרות שאצאצא שהעברנו עובדים מעבודות יזומות, במשך

ארבעה החדשים האחרונים, כאשר מדובר היה בששת אלפים עובדים. כיום ישנם עוד

אלפיים וחמש מאות העובדים בעבודה יזומה, ומהם כאלף ושבע-מאות בלבד -

יהודים.

מתוך אלפיים וחמש מאות אלה - לא נצליח, לדעתי, להוציא

יותר מאלף, ולגבי אלף וחמש מאות האחרים, נצטרך להעבירם ל"המשקם".

המחסור יגדל וילך ונצטרך לאחוז באמצעים, כדי לקלוט כחות גדולים במשק,

אם המדמי כנשים או גורמים אחרים כגון - פנסיונרים.

על אף כל זאת, למרות שנעשה טאמץ גדול כדי לקלוט כחות

רדומים, אני סבור שנייה נאלצים להעסיק בחודשים הקרובים עד שלושה עשר אלף

פועלים מהגדה, כדי לקיים את עצמנו.

עם וויסות הכעיה ואולי למרות ויסותה ולמרות שהשגנו

אתמול אישור דתי מחאג'אמין טריף, שנשים דרוזיות תעבודנה, ונערוך להן קורס

לתפירה ונביא אליהן את עבודת הקונפקציה התעשייתית המשוועת לעובדים נוספים,

(כי זה בולם את אפשרות היצוא) על אף כל אלה - חושבני שבחדשים הקרובים

השר י. אלמוגי:

ניאלץ להזדקק לכוח-עבודה המונה שנים-עשר עד שלושה עשר אלף איש, מיהודה ושומרון ומהרצועה.

רה"מ ל. אשכול: מה קורה בכל הודש, כאשר באים ואומרים לנו שדרושים

שלושת אלפים עד חמשת אלפים איש, והיום ראיתי בעתן "דבר".

שבשנה הבאה יעלו חלשים אלף עולים ארצה. בעתון מדובר על ארבעים עד חמשים אלף עולים, ולמעשה יעלו ודאי שלושים עד שלושים וחמשה אלף בלבד.

השר י. אלון: השנה יעלו עד שלושים ושניים אלף עולים.

רה"מ ל. אשכול: מה קורה כאשר באים עולים כאלה ארצה? כיצד נקלטים הם

שוק-העבודה?

השר י. אלמוגי: בשוק העבודה של האקדמאים עדיין מצפים להם. בתעשייה

האזרחית - יש אדם מיוחד בחו"ל המגייס אותם.

רה"מ ל. אשכול: האם שמעתם את אשר שמעתי וקראתי אני, וזה פורסם גם

ברדיו: הפת'לוג של בית החולים שערי-צדק מת, ומכיר אני

את הפת'לוג החדש, שבא במקומו, והוא איש דתי. היה כנס^{ונצא לי} ובאו גויים לנחלתנו,

וטמאו את אהליך, ישראל... אחמול נזכרתי בזה. לקחתי ועיינתי בפרק ע"ס

בתהילים, ונפלא היה לקרא זאת.

השר י. ברזילי: אני חושב שהוא יצטרך לעזוב, וזה יהיה סופו של העניין.

השר י. אלמוגי: אשר לאקדמאים - יש לנו הסכם בעניין זה. כאשר המדובר

במקצועות טכנולוגיים - חסרו לנו אלפיים איש. אלה הבאים

מפולטות למדעי-הרוח ומורים אקדמאים - מצבם קשה. עלינו להביא אותם להטבת-

מקצוע וזה דבר שאינו קל. גם בין הישראלים ישנם כיום כשבע-מאות אקדמאים

מחוסרי-עבודה, מהם עורכי-דין, בוגרי מדעי-הרוח ועוד. אלה מהווים חלק אחד.

החלק השני, אלה אנשים בלתי-מקצועיים; גם אלה מתחלקים

לשני חלקים. החלק המבוגר יותר (רה"פ ל. אשכול: מה פירוש "הסבה"?)

אתן דוגמא: מדוע לא יוכל עו"ד להיות רואה-חשבון,

למשל? בכרמיאל נפגשתי עם קבוצת צעירים, עשרים וכמה אקדמאים, שבאו מארצות-

הברית, וביניהם ששה מורים. אחד מהם מורה לפיסיקה וכבר נקלט בעבודה. כל

השאר חייבים בהסבת מקצועם, ופנינו אליהם עניין זה. הדבר אינו פשוט ולא קל.

חלק שני קשור בפועלים בלתי-מקצועיים. ישנם מהם שהם

בגיל גבוה, באו מרוסיה וארצות דומות. אנו שורים במקומות מסויימים שיקלטו

אותם בעבודה. יש מהם בעלי-מקצוע אך לא רוצים לקלוט אותם בעבודה מפאת גילם

הגבוה. אנו עוזרים להם, בחלקו על-ידי שכר שניתן על חשבוננו, והוך כדי עבודתם

מקווים אנו שייקלטו. חלק מהם מעבירים אנו ל"משקם", והם מקבלים שם משכורת.

הם עובדים בחלקם בעיריית ירושלים ובעיריות אחרות, אך עבודה זו אינה מקיימת

אותם, ובזאת עוזרים אנו להם במסגרת "המשקם". אנו משלמים חלק משכרם ובצורה

זו נקלטים הם בעבודה.

החלק הצעיר יותר נקלט בהכשרה מקצועית או בעבודה.

בהמשך לדברי קודם לכן, בנושא ההעסקה, עלי להוסיף:

אילו יכולתי להשקיע כסף בהכשרה מקצועית בשנים, לא בצורה בה נעשה הדבר עתה-

היה זה חיובי ביותר. עתה משקיעים אנו מיליון חמש מאות אלף לירות בשטח זה.

אילו יכולים היינו להשקיע יותר - היינו מביאים לכך, שרבים מאלה העובדים

כאן - היו עוזבים את הארץ. ברור לנו שלא ייקלטו במשק שלנו, ונסיוננו למדנו,

שהואיל ובשאר הארצות - הפער בין בעל מקצוע ושאינו בעל-מקצוע הינו גחל

מאד, לכן במידה ורוכש הצעיר מקצוע - אט נגרות או דבר דומה, מיד עוזב הוא

את הארץ ונקלט מחוץ לגבולותיה.

עתה לומדים אצלנו 1200 איש, ופירוש הדבר - שנים-עשר אלף

ימי לימוד.

אני מתקדם כאן בשני קווים: ברבע שהקמנו את הלשכות, חוץ חודש ימים נשחלט על המצב, שלא תהיה נהירה בלתי-מאורגנת למקומות השונים. כל מי שנשלח על-ידינו מהלשכה לתוך הקו הירוק, הכוונתו מתואמת עם שרות התעסוקה. אנחנו יכולים ללכת לפי שני קווים מקבילים: קו אחד - מטרתו לעורר כחות עבודה רדומים במדינה. העליה לא תוסיף לנו כאן, גם אם יהיה הקצב שלה שלושים או חמשים אלף בכל חודש ונצליח לקלוט את כולם. הבעיה העומדת בפנינו עתה בארץ, היא כיצד להכנס למשק חמשים או ששים אלף יהודים נוספים, שיהיו במעגל-העבודה. לפי מיטב הכרתי - אפשר להכניס ארבעים אלף נשים נוספות לעבודה, אך בעיה זו אינה שייכת לשולחן הזה. קבלת שנים-עשר אלף או שלושה עשר אלף איש מיהודה ושומרון - לא יהווה הפרעה להעלאת הכחות הרדומים על פני השטח. אך במידה ולא נצליח בהעלאת הכחות הרדומים - נעמוד בפני ברירה של שיתוק חלק מהמפעלים, כי במקסור של תעשיית-השימורים אין מספר מספיק של עובדים, והוא הדין בקונפקציה תעשייתית. עקב זאת מתעכב היצוא, והוא הדין באלקטרוניקה. לתעשייה הקשורה באלקטרוניקה לא אכניס פועלים ערבים ולכן אין היא תלוייה בהבאת עובדים מהשטחים למדינה. בשטח הקונפקציה התעשייתית - כל כוח אדם נוסף הנכנס לעבודה פירושו - הגברת היצוא. על כן הנחיתי לפי הקו, של אישור העסקת שנים-עשר או שלושה-עשר אלף איש מהגדה אא שיעבדו אצלנו ובקו מקביל לזה ייעשו מאמצים לעורר כחות רדומים במשק הישראלי.

רה"מ ל. אשכול:

מה אצא את עצמא מדברין יוצא, שאם מכשירים אנשים, מעבי-

רים אותם במקצוע למקצוע, פירוש הדבר שאלה בני-אדם

שיש להם קצת שכל בראש, ואז, לאחר שיושקע בהם מאמץ וכסף - יעזבו את הארץ.

הרי זו תופעה שקשה להשלים אתה.

השר י. אלמוגי:

דברתי על ערבים שיעזבו את הארץ אחר שיוענק להם ידע

במקצוע מסויים. לכן חושב אני שכדאי להשקיע בהם כסף.

השר י. אלמוגי:

לכן סבור אני שכדאי להשקיע כסף באלה, כי הם בדרך-כלל צעירים והם גוררים אחריהם את משפחותיהם.

רה"מ ל. אשכול: בחקומה האחרונה שמעתי שהשבילים סגורים ואין הגיחה של ערבים מהארץ, לא לארצות השכנות ולא מעבר לים.

השר י. אלמוגי: אני מסתמך על דעת הבקיאית בדבר. ראיתי בקלקיליה בחורים צעירים, מגיל 18 ועד 25 שנה, וחשתי שהם לומדים את המקצוע על-מנת למצוא מקור-פרנסה בארץ אחרת.

תא"ל ש. גזית: הנהונים שלנו מחיחסים בעיקר לבעלי-מקצוע מהחקומה שקדמה לשלטוננו בטחנים.

נתחיל בגדה המערבית: היה שם תהליך בלתי-פוסק, במשך חמש-עשרה השנים האחרונות, של יציאת-אנשים מזרחה. יצאו בעלי-מקצוע. זה הגיע למספרים גבוהים - עד 250,000 איש. כל בעל-מקצוע מצא לו תעסוקה במקום כלשהו אחר, ופנה ויצא לאותו מקום. מתוך חמשים אלף אלה שעזבו את הרצועה בחקומת השלטון שלנו, הבדיקה הראתה, שבשלב מסוים עיקר היוצאים היו צעירים שלמדו מקצוע במסגרת בתי הספר של אונ"א. אחר-כך הצטרפו אליהם בני-משפחתם. התהליך מראה, בעיקר יוצאים צעירים וכעבור כמה חדשים מצטרפים אליהם הנשים והילדים. כיום ישנה סגירה כמעט מופית של הברז, אם כי יוצאים עדיין כחמש-מאות עד שש-מאות נפש בחודש, שאינם מופיעים בטבלת המהגרים, אלא כמבקרים היוצאים בצורה זו או אחרת מזרחה, ועדיין נמצאים הם בקטגוריות אלה של המסתדרים בחוץ.

רה"מ ל. אשכול: כלומר, הנך מאשר, שגם עתה, אילו הכשרנו מספר רב יותר של בחורים למקצועות אלה או אחרים - היתה היציאה גדולה

יותר.

תא"ל ש. גזית: בתנאי אחד, שלא תהיה התנפלות על ~~הסוג~~ זה של בעלי-מקצוע בשטח ישראל. יתכן שיהיו מבוקשים כל כך אצלנו, שיחליטו

שמוסב להם להישאר ולעבוד כאן מאשר לנדוד לכוויית. לפני חצי-שנה חסרים היו רתכים לצינור הנפט וסיפקנו כאלה מהרצועה.

השר ז. שרף: האם אין שליטה על הדבר הזה?

תא"ל ש. גזית: יכולה להיות שליטה על העניין הזה.

השר י. ברזילי: הערה לנושא המדיניות החדשה, ששמענו עליה כאן: שאלתי

בראשית הישיבה שאלה חשובה מאד, כלומר: אילו היה מצב כזה,

שאנשים היוצאים לעבודה אלינו, או מקבלים עבודה במקום כלשהו - מוצאים היו

משימת הפליטים - עלול היה הדבר לעניין מבחינה פוליטית והיה זה מעניין

אותנו גם מבחינת האסטרות לצמצם משימת הפליטים.

למעשה אין הדבר כך: גם אם מעסיקים אותם בעבודה - אינם

נמחקים שמותיהם מהרשימה, ולכן איננו דוחים הרבה מעניין זה.

מצד שני, הועלתה שאלה נוספת, - מה קורה באמת עם העליה

המגיעה ארצה. ברור שעליה המגיעה ארצה, כאשר אינה מסוגלת להיות אלטרנטיבה

ברורה לעבודה הערבית, אינה מביאה לפתרון כלשהו בבעיה ומה עוד, כאשר אין

מפנים כלמיה לחץ, למען יימצא ולו גם אחוז אחד מתוכה, שיוספה לעבודה-כפיים.

אנחנו נכנסים למצב בו עבודה-הכפיים תבוצע על-ידי ערבים

כלבר ובעיקר של אלה הבאים מהשטחים: ולעומת זאת, העליה שתבוא ארצה - לא

תחרום ולו גם אחוז אחד, סביר, לפתרון הבעיה הזאת.

אני רואה בתופעה זו סכנה כפולה: א. סכנה מבחינת העליה

ואופייה וצורת קליטתה בארץ; ב) סכנה מבחינת היות גוש גדול של ערבים,

הטונה אלפים רבים (ומי יתקע לנו כף שאמנם יחתיים הדבר בשנים-עשר אלף בלבד?)

שמספרם עלול להגיע עד עשרים וחמשה אלף. איני מניח שיהיה לחץ, כפי שנעשה

הדבר בעונות הקשות של קטיף והוף במשקים, כאשר נעשה גיוס בלתי רגיל של כוחות-

עבודה, להסמיק את העבודה העונתית.

אותם ערבים, שיועסקו במשקינו - תהיה להם הוויה כפולה

בשטח העבודה במשק היהודי, ובהווי חייהם כאשר חוזרים הם לבתיהם אחר-יום העבודה. שם יופעל עליהם לחץ פוליטי וכל-מיני לחצים אחרים. בסיטואציות במחנות מסובכות עלולים הם להיות אלמנטים לגמרי לא-מוקלים בשבילנו.

גרמה לי שזו הדגיה שאיננו יכולים לנהוג בה לפי קווי

ההנהגות הכלכליות בלבד. מצד שני - אין זה דומה להכשרה מקצועית. אם נכון הדבר ש על-ידי ~~עיון~~ עיון ההכשרה המקצועית - מעודדים אנו את ההגירה - כדאי לנו הדבר וחייבים אנו להשקיע כספים מרובים בכיוון זה.

השר אלמוגי אמר: כל זה טוב ויפה בתנאי שנוכל להשתלט

על העניין בכחותינו. אני מניח שיכולה להיות כאן שליטה, אמנם לא בטאה אחוז, אלא צריך לעשות ע הכנות בכיוון זה.

לכן, איני יודע אם אמנם הכל בידינו; איננו מהווים עתה

משק מתוכנן על כל יחידותיו, אבל במידה ורוצים אנו לכוון את הדברים - עלינו לדאוג לכך שיהיה מינימום עבודה ערבית שיועסקו בה ערבים מהשטחים המוחזקים ומכסימום הכשרה מקצועית ותעסוקתית ואולי גם בתוך הגדה עצמה ניתן יהיה לפתח משהו עבורם.

השר י. אלמוגי: בישיבת הממשלה החלטנו, שכל מי שרוצה להקים שם מפעל - יקבל על כך אישור ועדת השטחים.

השר י. אלוז: הוא יקבל לכך אישור.

רה"ט ל. אשכול: יתכן שהערבים יקימו מפעלים.

אגב, אותם 12-13 אלף ערבים - האם באים הם מהשטחים

המוחזקים, או אלה ערביים ישראלים?

השר י. אלמוגי: לא. אלה ערבים מהשטחים בלבד. (וגם לא ממזרח-ירושלים).

במזרח ירושלים סודרו בעבודה א - כארבעת אלפים איש, אך

קיימת שם בעיה, ש הם לומדים מהר, והם למדו על קיום עבודה-יזומה. עד לפני

חודש ימים עבדו כשש אלפים איש מהם בעבודה יזומה. מצד שני, באו אנשים מרמאללה ובית-לחם לעבוד בירושלים ומספרם הגיע ל-110. אחר-כך לכדו שישים מוגבלים וישנו "המשקם" וישנה דרישה לעבודה. אילו הלכנו בשטח הערבי בדרך זו של מוגבלים ו"המשקם" ניתן היה להגדיל עתה את המספר לחמשים עד ששים אלף איש אשר זוכים היו לקבל מאתנו כספים חוץ עשרים וארבע שעות.

במזרח ירו לים מתכוונים אנו להפסיק את העבודה היזומה לגמרי, וזאת נעשה חוץ השבועיים הקרובים. לשכת-העבודה שם מאורגנת ומסודרת ורשומים בה כארבעת אלפים איש. בניין-לשכת-העבודה שם שייך לוועדה שביתת-הגשק מהצד הירדני.

רה"מ ל. אשכול: כמה ערבים עובדים שם מהצד שלנו?

חשר י. אלמוגי: אין שם כחסור בעבודה. עובדים רבים מועסקים במשק הישראלי.

אני מעדיף שמחוך עשרת אלפים מועלים העובדים בבנין במשך ארבעת החודשים האחרונים, כשבעה או שמונת אלפים הינם ערבים. מהם אלף מהגדה וטבעת אלפים - ישראלים.

רה"מ ל. אשכול: באיזה מקום אמרתי בזמנו שכלושים עד ארבעים אלף ערבים

העובדים במשק היהודי, מכל הקטגוריות, באים מהשטחים

המוחזקים. מסתבר שלא הגזמתי בדברי אלה.

חשר י. דיין: איני יודע את נחלים ביחס למגמות של עניני-עבודה, או

ש חיבר ייעשה במסגרת הדיון בממשלה.

לדעתי השאלה עומדת בשלושה טעמים הקשורים זה בזה.

יש למעשה שלוש שאלות, והן: אפשרות האבטלה (ועל ענין-עידוד ההכשרה המקצועית

- אין חולקים). אני בעד זה שנרתום את רוסשילד לענין זה, כי המדובר

בהשקעות גדולות למספר לא גדול ביותר של אנשים. אתה מעניק הכשרה מקצועית

לאדם מסויים, עד אשר מוכן הוא לצאת לשוק העבודה והמדובר בכמה מאות אנשים

בכל שנה.

השר י. אלמוגי:

השר י. אלמוגי: השנה יכולים לגמור כמה אלפים.

השר מ. דיין:

כדאי לפתוח בתי ספר, בהם יהיו מורים ומדריכים. בענין זה אני בעד תכנית מכסימום. אמנם, ישנה עתה הגבלה החלה על תושבי עזה לצאת ^{לירד} ~~לגדה~~, אבל חושבני שנחבר גם על כך. יתכן שנוכל להוציאם דרך קפריסין. עתה אין ממשלת-ירדן מאפשרת לתושבי עזה, שאינם נתינים ירדניים לצאת את עזה בכיוון אליה. אך במידה ויעברו את החכמה המקצועית המתאימה ^{לירד} ~~לגדה~~ אם דרך קפריסין או בדרך אחרת - לארצות אחרות, על-מנת להגר אליהן.

אם איני טועה, הרי בענין זה אין חילוקי-דעות בין

הפ הנוכחים כאן. קיימת שאלת העבודה ובעיית ההזמנות הנעשות שם מטעם ישראל, ושתי אלה קשורות יחד. בשאלת העבודה ישנם שני אלמנטים, אוחס עלינו להביא בחשבון: 1. אפשרות של אבטלה בשטחים; 2. מתיחות בטחונית, כתוצאה מהאבטלה ומה שאינם עובדים כאן. או שעובדים הם כאן, ואז, כאשר אוטר אני עליהם זאת - קמים הם בבוקר מחוטרי-עבודה וזה מביא למתיחות.

אם ישנם חברים הסבורים, ש^{עמין} דבר דומה לזה עומדים

להכניס את הגדה ואולי גם את עזה - השאלה אינה צריכה להסיר. אבטלה ומתיחות, - שני אלה לא צריכים להתיר אתנו. אך אם טישהו סבור, שבפחות מתכנית המינימום של שלום שלנו לא נזוז משם, והמינימום של שלום שלנו לא נראה להם היום, צאדי בשאלת השאלה כיצד נחיה יחד למשך תקופה ארוכה, במידה ולא נגיע להסדר קו-גבול חוצה, לפיו הם חיים בנפרד ואנו חיים בנפרד; ואז יש לדבר הזה חשיבות רבה, ולו גם בכפריים קטנים כמו חלחול ודוסיו עובר אתה ומוצא חמישים שאבאב היושבים ללא-מעשה.

במקרה משתלב כאן גם ענין העונתיות, כי בעונה-הקיץ יש

להם קצת יותר עבודה, אם זה בעונת הקציר או בעונת הפרי, הקטיף וכו'. פחות עבודה יש להם בעונת החורף, כאשר אצלנו קיימת עונת הקטיף של ההדרים. מי שסבור שהנטל המשקי אינו מענין אותנו ונצטרך לעשות

השר מ. דיין:

בכיוון עבודות יזומות שתקפנה כמה אלפי עובדים - הרי שצריך להכין זאת. ואז ניווכח כמה מכביד הדבר עלינו ומוטב להיפטר מעול זה. הוא הדין, כאשר הדבר גורם למתיחות בטחונות, ואז ודאי שצריך להחמיר ולהיפטר מזה.

כל מי שסבור שכך פני הדברים וזו גישתו - הנימוקים שלי לא יסברו אצלו. אבל אם משהו חושב שאיננו רוצים להגיע לאסקלציה, ומצד שני להחזיק בזה עד שיסתדר משהו - אזי מסקנתו צריכה להיות שיש לחפש דרכים כדי לכווץ את הנטל המשקי והבטחוני של ערבים המסתובבים ללא-עבודה.

ישנה בעתונות חמורה של ערכיות הנושאות על האשן חצץ, בשכר

של 2.5 לירות ליום עבודה. זה אבסורד, אבל לא הייתי רוצה שהמשק הציבורי יתן להן חמש או עשר לירות ליום עבודה. לעומת זאת, במידה והשווק הפרודוקטיבי יכול לקלוט אותן, אם על-ידי מכירת ירקות או תפירה, - מוטב כך מאשר השתכרות של 2.5 ל"י ליום עבודה, וזו המעלה את מודר-החוס של המתיחות הטחונות.

אני אומר את הדברים האלה מבחינת החתך הזה שלהם, כי

אם רוצים אנו להקל או להכביד - כאן סמוך המפתח לכך.

ב. איני מייחס חשיבות בקליטת השום לסיכון הבטחוני

הסמוך בכך, שהם עוברים את הגבול אלינו. קודם-כל, מבחינה סטטיסטית, גם עתה

עד עתה, הפגיעות מומחיות בציוד גישתי, כי היכן היו הפגיעות: נזרק רימון

למערות-המכפלה. הם אמרו שישנו טרוריסט, או בחור מחברון, שהחליט לזרוק

רימון ביהודים, וניסו לעשות זאת בקולנוע "מרכז" או בספרייה האמחוקאית או

בשוק "מחנה-יהודה". אותו אדם, שהגיע עם מבונת התופת או שירצה לזרוק רימון

במקום זה או אחר - אינו מחוסר-עבודה. מי שהולך לעבודה, כאשר שמו וכתבתו

ידועים, לא יעשה זאת, אלא ילכו לבצע את הדבר אנשים שהם בבחינת אנונים בשבילנו.

לאדם כזה אין בעיה כלשהי לעבור את הגבול כיום.

לכן, קראתי אמנם את מאמרו של אלעזר פרידמן ילין-סור,

על הפועלים העוברים את הגשר או את קו הגבול, ועל האשם של, ובכל סל - במקום

השר מ. דיין:

אוכל - יהיו רימונים. כיצד היה הוא מפקד לח"י בזמנו - איני יכול להבין.
האדם החולך עם סל מלא רימונים לזריקה, לא ילך למקום-עבודה מסויים. אותו
אדם יבחר במקום הנוח לו ויסתלק לאחר מעשה, וקודם-כל יבטיח עצמו בפני
זיהוי וידאג לאנונימיות שלו. דבר זה חל גם על מכוניות. מכונית שיודע אחת
מי בעליה ופי הנהג בה, היא האחרונה שבעליה יהפוך אותה למכונית-תופת.
מכונית-תופת תמיד תהיה גנובה, או שלא יהיה ידוע מי בעלה או הנוהג בה.
כמובן, איני מציע אף לרג^ל אחד, שעל-ידי^{כח} עבודה מהגדה או
מהרצועה נהרוס את השוק ש לנו בארץ, או שנעשה זאת בצורה בלתי-מבוקרת, או
כולל מעבר מקום-המגורים.

אלה שלושת הלאוים שמציע אני להקפיד עליהם בלי סוף.
לא צריך להת-לגרום מעבר-מגורים הנה, לא יתכן ^{ש"ס} ~~שהיה נעשה~~ הדבר ללא ביקורת
אישית, מי החולך לעבור והיכן, ולא צריך להת לדבר שיהרוס את שוק-העבודה
שלנו. כי על גם אותו דבר חיוני, של מפגש בין אנשים, שיתברר שהם מכורים
ועבדים שלנו, גם זה יכה אותנו בקרב הציבור שלנו. אבל במסגרת שלושת הלאוים
הללו, במידה ונשפור עליהם ואם לא יעברו לגור כאן, והמעבר שלהם הנה מבוקר
ונעשה בהסכמת האיש, לדעתי - צריך לעשות זאת.
כל מי שעובד - יש לו אינטרס שיימשך השקט, כי אחרת מפסיק
הוא את מקום-עבודתו.

שאלה שניה, שמציע אני לא להתעלם ממנה ולא להתחמק ממנה,
והיא קידום בזה וגם לבוא: זה ענין הזמנות העבודה שס.
נניח שאחר שמקבל פרעורו של השו"ס ספיר, שדיוש אישור, כדי
לחת הלוואה ובטחונות פוליטיים, נניח שבגלל הביורוקרטיה או מגפות מסויימות,
לא יינתן אישור כזה, כי מה שהוחלט, שהסמכות עוברת לוועדה-השטחים (זו שהיתה
בידי שר המסחר והתעשייה), והפרשי השכר הם הגורם המעודד העיקרי כאן. לא הייתי
רואה את הענין העיקרי בבטחונות פוליטיים או הלוואות.

השר מ. דיין:

לא מספיק הדבר שלא יינתנו על-ידינו הלוואות או עידוד,
אלא צריכים אנו להחליט החלטה שלילית האומרת: איננו מרשים לאצאה לביה"ח "אתא"
להזמין עבודות-תפירה בטכס, במידה ורוצים אנו להפסיק זאת.

מדוע להחליט כך?

השר ז. שרף:

אומר אני שלא מספיק שנגיד ששאיננו נותנים בטחונות, כדי
שהדבר לא ייעשה, אלא עלינו לקבל החלטה פוזטיבית-נגטיבית,
שמחליטים אנו /את הדבר הזה יש לאטור. זה קשור גם בענין העבודה: אם באותו
הזמן לא ניתן להם לעבוד בישראל - אותם פועלים משכס יציעו שכר-עבודה נמוך
יותר כדי לקלוט את ההזמנות שם. כך שכאן ישנם כלים שלובים מאד, שעבודות רבות
שתכלולנה מפעלים שלמים - תנודנה לשם.

מובן מאליו שבמצב כזה, בעל התעשייה שם יקנה את המכונות
שהוזמנו בגרמניה בשביל התעשייה בארץ, שהושבתה. (ואת זאת עשה כבר בעל-מפעל
בבית-לחם, העוסק בגילומי-עץ.) אין כל ספק כאן שהשוק יעשה את שלו.
עלינו להחליט להגביל או למנוע מהם לעבוד כאן ולהגביל
או למנוע הזמנות משם. ואני אינני בעד שני אלה גם יחד: אני בעד זה שהדברים
ייעשו בביקורת והגבלה, אבל לא צריך ליצור זאת, אלא אם סבורים אנו שתוך זמן
קצר עומדים אנו להחזיר את הגדה, את עזה וכו', ואז לא אכפת לנו שתהיה מתיחות
כזאת.

במידה וישנה אפשרות של קיום תקופה ארוכה של חיים יחד,

צריך לראות את האלמנטים האלה כאלמנטים הבולמים עליית מתיחות בטחונות.

השר ברזילי שאל שאלה: העסק הזה עלול להתפתח ולגדול

השר ח. גבתי:

מעל לשנים-עשר אלף. השר אלמוגי אמר, שהדבר בידינו;

ברצוני לדעת מה פירוש הדבר: מה שמסר לנו השר אלמוגי כאן הוא, שיש צרכים
כאלה ואחרים והדבר מביא לכך שבעוד חדשים-שלושה - יהיו שנים-עשר או שלושה
עשר אלף מועסקים ערבים הבאים מהשטחים. יתכן שבעוד שלושה חדשים יעלה מספרם
לעשרים אלף.

בשביל הדבר הזה לא נחוצה הממשלה ולא ועדה-שרים כלשהי.

לדעתי, המפקידנו הוא לא לקבוע באיזה קצב מוכנים אנו להבטיח את הכניסה של פועלי הגדה אלינו.

אין לי ויכוח עם משה על כך, שעלינו לעשות הכל שאנשים

בגדה יהיו עסוקים ולהוריד, בדרך זו, את המתח שם. יחד עם זאת, הייבים אנו לראות גם את מגמת ההתפתחות, לאן מוביל הדבר. אני סבור שאם נלך בדרך זו, יהיה זה בניגוד למה שאמרתי, שהמפקידנו לעורר עתה כחות-עבודה רדומים בארץ. ברגע שיש לך אפשרות להעסיק עשרת אלפים איש, הם ימשיכו לישון ולא תעוררם.

בקטיף דרוש לך כוח-עבודה נוסף, אך כיצד ביצענו את הקטיף לפני שנה או שתיים? עדיין אין לנו מיליונים רבים של תיבות, נוסף על אלה שהיו בשנים קודמות. אך מה היינו עושים בתקופת הקטיף, לולא היתה מלחמת ששת-הימים? האם לא היינו אֶסְטִים את הפרי גם אז? אין לי ספק בכך, שהפרי לא היה נשאר על העצים; ועל כן סבור אני, שעלינו לקבוע לנו אילו שהם טייבים. איננו צריכים להשאיר את העניין למשק חפשי של היצע וביקוש.

עלינו לקבוע מסגרת, שבחחומיה נעשה כל מאמץ להפעיל כחות-

עבודה שישנם בארץ, ולקלוט פועלים מהגדה בגבולות מסויימים, שנקבע לעצמנו מראש.

אני מבכר עידוד מסירת העבודה לביצוע בשטחים עצמם מאשר

הבאת הפועלים הנה. מוכן אני לעודד זאת, למרות ראייתי מראש את התסבוכת שעלולה לצוץ מהפרשי שכר-העבודה. כאשר נמצאים אנו כיום במצב, בו קיים מחסור באנשים מוטב לנו לעודד מסירת העבודה למפעלים הקיימים שם, גם אם אין לנו ביקורת על שכר-העבודה, שעלול להיות נמוך יותר מאשר אצלנו, ושיאפשר עשיית דברים באותם מפעלים, שבהתאם לשכר העבודה אצלנו - לא נהיה מסוגלים לעשותם. ישנו תמיד ייצור שולי, ששכר העבודה שלנו אינו יכול לעצמו להרשותו, בעוד שבשכר עבודה נמוך יותר - ניתן לעשות זאת.

השר ח. גבתי:

ועתה מגיע אני לכך, שלמעשה צריכים היינו לקבוע את הדברים

על-סמך חישובים מדויקים יותר ומבוססים יותר. עלינו לקבוע מכסה, שלקראת חצי-השנה הבאה מאפשרים לנו אותה וקובעים שאין לעבור אותה, וזאת מתוך ראיית הסכנות הצפויות מפריצת השערים ומתוך ראיית סכנות שאין להתעלם מהן, כאשר בינתיים יוצאים יהודים ממעגלי-עבודה מסויימים, ואין להחזיר את הגלגל אחורה. לכן בקשתי זו מופנית אל שר העבודה, שימצא לנו חומר מבוסס יותר, על הצרכים של המשק, ובהתאם לכך ובכדי לספק כל הצרכים - מבע את המסגרת בה מוכנים לנו לפעול.

כאשר למסירת עבודות לשטחים שם, אני בעד זה שננהג בליברליות רבה מאד, ונאפשר להגדיל אפשרות התעסוקה ככל האפשר גם שם.

השר מ. קול: היה לי הרושם ששר העבודה הציע ללכת בדרך זו, המסודרת. בעצתו אושר בועדת השרים לענייני כלכלה להעסיק חמשת-אלפי פועלים מהשטחים בעונת השפל.

השר י. אלון: ההחלטה התייחסה לתקופות עונתיות, ולא דובר על תקופת-שפל. השר מ. קול: היה אז מצב אחר בשטח העבודה בישראל.

על כל פנים, המצב בישראל היה שונה בשטח שוק-העבודה, ואם מדובר על עשרה או חמשה-עשר אלף, שיעבדו במסגרת הקו הירוק, הלוואי ונוכל לעמוד בכך, מבחינת השמירה בלבד. אני בעד השתדלות בעניין זה, אבל איני רואה בכך מספר גדול כל כך, שיש בו כדי להפחית אותנו. כאשר קבלנו הצעות יבאל אלון בועדת השרים לענייני כלכלה, הייתה עדיין עבודה יזומה בישראל.

רה"מ ל. אשכול: זה מדבר דוקא נגדך. את העבודה היזומה צמצמנו ונכנסו יהודים לעבודה. זה צריך לעשותנו חלויים פחות בקבלת עובדים

כאלה.

השר פ. קול: אבל ישנה התפתחות במשק ויש ביקוש ~~גדול~~ לידים עובדות.

העמדה - הערבים להם מוכן הוא לתת בינתיים את הרשיונות, לא יבואו במקום אלה שנכנסו למשק, כתוצאה מהוצאתם מהעבודה שם. אם לא כך, הרי שצריך הוא למקח ולשטור שלא יקרה הדבר.

אני הנחתי הנהה, שזה היסוד לכל העניין, ורק כך אפשר לבצעו.

השר י. אלמוגי: אני מדבר על מספר הנע בין אחד-עשר לשנים-עשר אלף, מתוך ארבעים אלף מבקשי-עבודה.

השר מ. קול: צריכה להיות עקביות ליד שולחן זה, שהוא שולחן הממשלה.

איני רוצה שהם יהיו מיואשים וילכו אל שורות הפתח. אם

אומרים היינו צריך לתת להם חינוך מקצועי, הרי שצריכים היינו ללמד אותם מקצוע שיעודד אותם להגר מכאן. סביב אידאה זו, ודאי שמאוחרים כל היושבים סביב שולחן זה. יחד עם זאת צריך לבהור במקצועות המתאימים, כי לא כל מקצוע מעודד להגירה.

יחד עם זאת, אנו רוצים שיהיו מועסקים באשר הם, אלא איננו

רוצים שיועסקו במספרים גבוהים מדי אצלנו, ואני בעד ביקורת חמורה יותר, שתמנע הצפת המדינה בעבודה ערבית.

הדבר צריך להיות מבוקר, כפי שהציע השר אלמוגי ועלינו

לודדם בשטחים שלהם לעסוק בכמה עבודות, אם על-ידי מסירת הזמנות, או הקמת

מפעלים אצלם. אינך יכול להביא לכך, שלא כאן ולא שם יעבדו, ועליך לתת להם

פתרון כלשהו בשטח זה. איני מאמין שיהגרו מתוך יאוש, אלא ודאי יפנו במספרים משמעותיים גדולים יותר לשורות הפתח או לארגוני-סירור אחרים.

ועתה, לבעיה אנשי הצווארון הלבן: הגוף המתסיס ביותר

שם ובעיקר בכדור-ירושלים, אלה אנשי הצווארון הלבן. על שר העבודה לחשוב במיוחד

בקשר לאלה, כאשר מדובר על הקניית מקצוע, כי זו האינטליגנציה שלהם וזו שכבה

דקה מאד, והם נמצאים עתה במצב חמור. כל התנועות בקרב האוכלוסיה הערבית

מתנגדות לקיומה של ישראל, ותנועות-הסירור ניהונות בעיקר מתוך שכבה או ציבוריות

בענין זה מוכרחה להעשות פעולה כלשהי. ואבקש את שר העבודה

לחשוב בכיוון זה.

אבקש מאנשי רשות התעסוקה, שיתנו לנו תיאור, ויטבירו מה

חושבים הם לעשות עם שכבה זו של ערבים.

ועתה, לגבי העובדים בקטיף: מדובר בעבודה עונתית.

במידה ואיננו רוצים להציף את השוק שלנו בעבודה ערבית, עלינו לעודד הקמת

מפעלים בשטחים שלהם, או קבלת הזמנות שתופנינה לשם.

כל בתי הספר המקצועיים מוציאים בוגרים, שהינם נחשבים

מר פונדק:

על קבוצה זו של אנשי הצוואן הלבן.

אנחנו שולטים בגליל ובמשולש הקטן כבר עשרים שנה.

השר י. אלון:

פרט לנסיון כושל אחד להקים מפעל תעשייתי בבקעה אל-גרבייה,

לא הצלחנו לעשות את הדבר כאשר מדובר בשטחים שלהם. לא הצלחנו גם לפתח שיטת

עבודת קבלנות-משנה, בעבודות קונפקציה, וערביות נצרה ורטה לא נופלות בזה

מערביות גבלום ורמאללה. אני הודאג ההופעה זו, אך זו עובדה. הוא הריץ לגבי

עירות-הפיתוח. בהיותי שר העבודה עשינו מאמצים לא קטנים לשכנע עקרות-בית

לעבוד ולו גם חצי-יום במפעל טכסטיל. ערכנו נסיונות עם משרד המסחר והתעשייה

לספק מקורות תעסוקה, בצורת מכונות תפירה לעקרות-בית. במקום אחד או שניים

נמשך הדבר זמן מסוים, אך בכל האחרים - לא היגענו להישגים מרשימים. לא היתה

התמדה בזה ולא ראינו תוצאות מרשימות.

לפני שנחליט לפתח עיסוק בקבלנות-משנה בשכם, אני הובע

לבדוק אפשרות של קבלנות-משנה לעריפת-חזק וכפרים ערביים בארץ, שהם בתחום

שיפוט של ישראל.

דבר נוסף: החלטת ועדת השרים לענייני-כלכלה על העסקת ערבים

בתחומי-השיפוט הישראלי - הוספה סייג אחד. אני מקווה שמשרד העבודה מקפיד עליו,

השר י. אלוץ:

והוא קובע חובת החייצות באיגוד המקצועי. אין פירוש הדבר, שלאיגוד המקצועי ישנה זכות-ואסו כאן, אלא שחייבים להתייעץ אתו. מה שאמר השר בנוגע לעבודה עונתית וכו' - אלה דברי אלהים-חיים. עדיין זוכר אני, שפרדסנים העלו הצעות להביא פועלים מקפריסין הנה. אמרתי שאם יהיה צורך להביא מהחוץ - אציע

לשנות עונות הלימודים בבתי-הספר, שיאפשרו לתלמידים לעבוד בקטיף-ההדרים. עד עתה לא נזקקנו לזה ולא לזה. יש בארץ פועלות רבות, שאינן עובדות במשך כל עונות השנה. אבל לשלושת חדשי-הקטיף והאריזה הן נחלצות ומתפנות מבתיהן.

חוששני שתיווצר תופעה, שבעלי פרדסים פרטיים וציבוריים

יעדיפו את הפועל הערבי על פני הפועל היהודי, גם כאשר תהיה ברירה בידם. עם כל הערכתי את שרות התעסוקה וכיוצא בזה, השליטה קשה מאד בשטח הזה, ולמדתי מנסיוני, שלא היה מוכתר בהצלחות בלתי-רגילות במלחמה בראיסיט מהמשולש הקטן.

דבר שלישי: עשינו עוול לשר העבודה, כאשר ביקשנו ממנו

ערב הישיבה, שיציג בפנינו את הבעיה. אני סבור שעלינו לשמוע כאן את מנהל רשות תכנון כוח האדם. עלינו לשמוע על ההכנות בשטח כוח האדם לשלוש השנים הבאות. עלול להתברר לכם, שבעוד שנה צפויה אבטלה לפועלים פשוטים, ויהיה מחסור באקדמאים בישראל, וכן בפועלים מקצועיים.

אני מזהיר/עצמנו בפני ריצה לקיצוניות אחד או משנחה.

אנו בעצמנו עושים תעמולה במקום שאין ידיים עובדות, מעוררים חסיפת-פועלים. וזאת, כאשר לא ^{מאמץ} עד ין את הפוטנציאל של כוח-האדם שברשותנו, בהשוואה לכל ארץ אירופאית מתפתחת, בייחוד בתחום תעסוקת הנשים.

לכן, הנתונים שקבלנו אינם מדויקים, לדעתי. איננו יכולים

לדון לפי התחושה שלנו בלבד, כי העניין רציני מאד.

דבר רביעי: אני נגד יצירת פרוספורטי בשטחים המוחזקים.

עד לפני כמה חודשים, כל ישיבת-ממשלה החלה בבסורות שהביא לנו שר האצט"א הבטחון על מטפר המהגרים לעבר-הירדן. עתה, לא רק שפסקה ההגירה, אלא עלולים אנו לעודד הגירת ערבים אל ישראל, תחת הסוואות שונות.

אני בעד קיום תעסוקה מלאה, כדי שלא ילכו-בטל, אבל לפי המושגים שהיו מקובלים עליהם עד מלחמת ששת-הימים, וכן - להתיר העסקת פועלים מהשטחים בתחום השיפוט הישראלי, לא לפי שיקול התעסוקה שם, אלא לפי המחסור בפועלים כאן וגם זאת - תוך בדיקה והתייעצות.

אני מציע קפדנות גדולה בשטח זה. יתכן שכדאי לנו ליצור עבודות יזומות, כגון סלילת-כבישים ועבודות-יעור, ולהעדיף זאת על דברים אחרים. דבר חמישי: לגבי הכשרה מקצועית, - אני כולי בעד. הייתי בעד זה גם כאשר הייתי שר העבודה. נכון הדבר, שבתקופת שלטון ירון - רוב בעלי-המקצוע הגרו מישראל. אבל חיתכן גם תופעה הפוכה, שעם פתיחת השערים למין אינטגרציה מטויימת, לא תהיה להם סיבה ללכת וישארו כאן, וזאת משום שנעניק להם שכר טוב יותר.

אני מציע לא לטכס, אלא לבקש לשמוע בישיבה הבאה הערכת כוח-אדם מפורסת יותר שתיים-שלוש שנים קדימה, ואז נקיים בירור מלא ושלם בנידון.

רה"מ ל. אשכול: בכלל, קל יותר לדחות זאת שוב...

השר י. אלון: הערה: איני יודע אם השתנה המצב בירושלים, אך חוששני

שחלק ניכר מהעובדים בעבודת הבניין בירושלים המזרחית

והמערבית, מאלה הבאים מהשטחים, אינם עושים זאת באמצעות שרות התעסוקה ואינם מקבלים את השכר המקובל בהסתדרות.

לדעתי, דבר זה הורס את שוק העבודה שלנו. כמו-כן, לא טוב

שפועלי הבניין יפרו את החוק בשטח זה, כמקובל בשרות התעסוקה. צריך להשתלם גם על שדה פרוק זה, ולהכניס בו ארגון וסדר.

חוק שרות התעסוקה מחייב פועל להישלח למקום-עבודה על-ידי

הלשכה. אם באים הפועלים מבית-לחם וחברון, דרך ראיסים וקבלנים פרטיים, הם

הורסים את מקום-העבודה המאורגן.

רה"מ ל. אשכול: לפי שעה, מקבל אני את המחשבה, שעלינו להמשיך בדיון זה.

ישנם מוקשים בשטח זה, ובכל הצעה שהועלתה רואה אני

את הקשיים הצפים ועולים ממנה. התפלאתי על כך, ששר המסחר והתעשגה שאל לפתע מדוע לא למטור עבודה לבית הרווחה המוקם בשטחים.

אין פועלות בישראל.

השר ז. שרף:

אני מתפלא על כך. על כל פנים, לא ניכנס עתה מחדש לויכוח.

רה"מ ל. אשכול:

מתהננים בפני פועלות בגדה, שתצאנה לעבודה.

השר ז. שרף:

"אתא" מזמין צאצא בשכס עבודות קונפקציה.

השר מ. קול:

אנו עושים פעולה להבטיח את העבודה במטוויה בבית-שאן,

השר ז. שרף:

שלא תחסרנה פועלות. במקום בו יש פועלות הפסיות - הן

נתפחות מיד, כי חסרות נשים בעבודה.

איני יודע אם צריך לסגור את המטוויה במקום זה או אחר.

רה"מ ל. אשכול:

בסוחני שישנם מוקשים רבים בשטח זה. נכון הדבר, שאין

כאן נימוק כסחוני, שהוא - ראשון ברעלה. אגב, במלס "עניני בשחון" משתמשים

בשני הכיוונים. מישח אומר שכאשר יבואו פועליה ממזרח ירושלים, ישאו רימונים

בסליהם. והאחר אומר: אם לא יועסקו בעבודה - מה יעשה הבן ולא יחטא? הוא מוכן

יהיה להטיל רימונים, כאשר ילך מובטל. אין יודעים אנו הישב, שכדי להחדיר

את מכונת התופה לשוק מחנה-יהודה, לא נדרשו עשרים פועלים, שיכנסו לחחוס

סינת-ישראל...

על כל פנים, לפי שעה נפסיק את הדיון ושרי העבודה יעייין

עיון נוסף בחומר ובינתיים יעבור חודש או שניים, ועונת הקטיף תעבור. אין

לי ספק בכך, שנתונים אנו בנושא זה בסבך גדול של ענינים. אני כשלעצמי שמחתי

על דבר אחד: אם משה דיין אומר, שבמידה ויהיו לומדי-מקצוע שיצאו לארצות

אחרות, ובמידה ולימודים אלה יביאו ליציאת כמה מאות איש מכאן - יהיה זה דבר

חדוב מאד בשבילנו. שמעתי שעלה מספר החוזרים ~~הכל~~ על מספר היוצאים. האם נכון

הדבר?

כן, בעיקר אמור הדבר לגבי איחוד משפחות.

הש"ר מ. דייץ:

והערבים שלנו מתחילים כבר שואלים: במה נפלינו לרעה?...

רה"מ ל. אשכול:

מדוע לנו לא מאפשרים לאחד משפחות?...

הש"ר ז. שרף:

באה אל משרדי משלחת של בעלי-מחצבות בגליל, וביקשה לאסור הבאת שיש מיהודה ושומרון. הם טוענים שאינם יכולים להתחרות

בשיש זה, כי הם משלמים ביטוח לאומי וקופת תגמולים עבור פועליהם.

אם כן, הימים עוץ יורונו מה עלינו לעשות בענין זה; יתכן

רה"מ ל. אשכול:

שלא ניתן לעשות דבר.

המשך הדיון בדחה.

שט/7. המ גמות בשימוש ופיתוח קונייטרה:

התחייבתי לפתוח, כי ד"ר ארנון אינו כאן, לצערי.

תא"ל . ש. גבית:

הבעיה בעצם די פשוטה: קיימת קונייטרה, והיום היא בבחינת

עיר-רמאים, כאשר מצד אחד יש בה כמה מתקנים ממלתיים וממשליים, משרדים כאלה

או אחרים; יש שם מפקדה צבאית והעיר עצמה נמטה ומזוהמת, ששכנה בה מבחינה

תברואתית; חולדות מתרוצצות בה ועוד.

יש פניות מצד כמה עשרות משפחות, המוכנות להתישב שם.

אנו מעכבים אותן בשלב זה, מתוך כמה סיבות: א. אין סידורים טכניים לקלוט שם

חושבים; ב. צריך להחליט אלאה ולסכם מה רוצים לעשות בקונייטרה.

קיימנו דיון בנושא זה, ולפחות מבחינה טכנונית - אין

המלצה לראות את קונייטרה כמרכז עירוני הגדול ביותר ברמת הגולן, ולהתחיל

שם בפעולות גדולות, לטווח שלוש-ש"מ מקו הגבול הסורי; הסורים עלולים לפתוח

אחר באש מרגמות על העיר כולה, והדבר אינו פשוט.

מבחינה טכנית, כאשר מדובר בטווח ארוך, נשאלת השאלה אם

כדאי להקים ברמת-הגולן מרכז עירוני. יתכן שקריית-שמונה יכולה לשמש מרכז כזה,

כי קונייטרה קמה למעשה באותו המקום מתוך שיקול סורי כללי. היא היתה בעורף כחזית, שימשה מרכז שלטוני צבאי בעורף החזית של סוריה.

רה"מ ל. אשכול: ההתיישבות שלנו בעמק היתה ההינטרלנד שלהם..

תא"ל ש. גזית: ישנו צורך די דחוף במסגרת שירותים שתתקיים שם.

דרושות שם סדנאות, תחנות-דלק, בית-סלון קטן, מרכז מסחרי ומסגרות, והייתי אומר שדרוש שם גם שיכון של כמה משפחות, העובדות שם ממילא. ישנו שם שלסון, צבא, מימשל ולכמה עשרות משפחות יש מקום שם בהחלט.

משרד השיכון עיבד הצעה קונקרטית להכשרת מושבת-מגורים

בתוך קונייטרה. (רה"מ ל. אשכול: בטוחני שזו הצעה זולה...) לא. כרגע מדובר על הכשרת רובע למאה משפחות, שתשבנה שם (אזרחים, כמובן). מבחינה תקציבית, הערכתם הראשונה היתה, שמדובר בהשקעה של ארבעה עד חמשה מיליון לירות. זו אינה תוספת בתקציב, אלא משרד השיכון אמר, שזה ייעשה במסגרת כלל הפעולות והם יוכלו לבלוע זאת בצורה זו או אחרת.

רה"מ ל. אשכול: אוהב אני מאד לשמוע, כשאומרים שאין הדבר מחייב תקציב,

אלא אחר-כך מתחילים לדרוש זאת...

תא"ל ש. גזית: השאלה העקרונית היא, האט להתחיל להכשיר את השטח, ולקבוע

מי יהיה בעל הבית על העניין הזה. אנו איננו בנויים להיות

מעלי-הבית שם. וההצעה היא לתת למשרד השיכון את האחריות המלאה על ארגון הדבר.

רה"מ ל. אשכול: כמה בתים ישנם שם?

תא"ל ש. גזית: כרגע הוקמו עשרים וכמה בתים. מעיירה כולה ישנם כמה אלפי

בתים שהם ריקים לגמרי. חלק מהם טובים בהחלט למגורים.

השר י. אלון: אילו צריכים היינו לתכנן לעצמנו עיר, שתשרת את רמת-הגולן

בעיר מחוץ, לא היינו בוחרים בקונייטרה, כי היא עיר-ספר

טהורה. אבל היא קיימת, ובדרך הטבע, אם לטמוך על כך, שהיקף האוכלוסין יהיה

סך הכל של הישובים החקלאיים ברמת-הגולן, אזי יחיו שם מעט יהודים. אנו רוצים שיהיו שם יותר יהודים ועל כן, יותר מאשר מחזיקים אנו בה, היא מחזיקה בנו. אי-אפשר להרוס אותה ולא ניתן שלא ליישב אותה, ושחיה נטושה, בלי לתת לה את התואר של עיר נפתית ובלי לייעד לה תפקיד מיוחד, לאפשר ליהודים ואפילו חיילים דרוזים משוחררים, הרוצים להתנחל שם, שיתנחלו שם ולהחיל עליה כל אותם חמריצים המקובלים אצלנו, לגבי אזורי-פיתוח א"א, שהם בעדיפות ראשונה. ואז, במידה ויהיו זוגות צעירים שירצו להתיישב שם על אחריותם - בבקשה. יהיה אא מפעל חקשייתי שירצה לעבור לשם או לקום מחדש שם, באותם חמריצים - בבקשה. ואז הצרוף של מקרקעי-ישראל פלוס משרד השיכון, עלול לפתור את הבעיה.

ישנם שם בנינים רבים הראויים למגורים ושרותים, והצעה היא שלא נזנח את המקום, אם כי לא אציע להשקיע שם השקעות רציניות.

השר מ. קול: אביע ספקות לגבי הצעה זו של ראש-הממשלה. אנו חיים בעולם

של עדיפויות ואם מדובר עתה על השקעת מיליונים של לירות

בקונייסטרה, מה הדחיפות בעניין זה? הרי נאמר כאן, שתהיה זו עיר, שתתפתח בצורה בלתי-מסודרת. אם תשכן שם מאה משפחות, - לא נראה שמספרן יוכפל ויושלש כעבור שנה או שתיים. מדוע צריכים אנו למהר בעניין זה? - ישנה קריית-טמונה, ישנה טבריה, שיכולות לשרת בשלב זה את הנקודות ההתיישבותיות בגולן.

אל לנו לרוץ לעניין דוקא עתה. איני רואה שום סיבה, במצוקה החקציבית הקשה שלנו, שנמהר ונלך לקונייסטרה ונשקיע בה מיליונים רבים של לירות.

השר א. ששון: אני מתנגד למה שאמר סגן ראש-הממשלה, וזהאמסעם חשוב:

איני רואה את סוריה כמדינה שויתרה כבר על קונייסטרה.

אני סבור שאת קונייסטרה צריך להחזיק לא מעט זמן כחזית צבאית. שם לא אא

נתחטלו ועדיין יהיו קרבות בינינו והסורים. על כן, לא הייתי מציע שנעשה שם דברים כאלה, ואם אפשר לבצר את העיר מבחינה צבאית - צריך לעשות זאת עד כמה שניתן הדבר, אבל לא לבססה כישוב אזרחי. אם נעשה זאת - תהיה ההגנה שלנו על מקום זה קשה יותר. רואים אנו עתה, מה קורם בישובים המצויים על הספר. כאשר יש במקום כזה טאח משפחות, המחליטות להתגורר שם, צריך להשפיע עליהן, לדעתי, שתעבורנה להתגורר במזרח-ירושלים.

השר י. אלון: אפשר לדעת היכן תשכן אותן במזרח-ירושלים?

השר מ. קול: תשקיע את אותם המיליונים בבניית שיכון במזרח-ירושלים.

השר א. ששון: האם יהיו דרוזים שירצו לשבת שם? אני שואל זאת, כי חלק

זה של הארץ יהיה חזית צבאית, ונצטרך להלחם ולהאבק שם,

והם יוכלו לעזור לנו בהתגוננותם בשטח. במידה ומוכנים הם לכך - לא הייתי

דוחה אותם. על כל פנים, להביא את ישראל לכך, שתקים שם עיר, כאשר ידוע לנו

שהסורים מצויים שלושה ק"מ משם, והם מכינים קו מאג'ינו כזה, כפי שידוע לנו,

ופתבצרים בשטח ומתכוונים למלחמה חדשה, וזו דרכם במשך כל הזמן, - לאור כל

זאת, לסכן שם משפחות ומפעלים - איני יודע אם נכון יהיה הדבר.

השר ח. גבתי: חושבני, שמחס לרמת הגולן, היות ובאמת אין ויכוח על

העניין, שאמנם השטח הזה ישאר בגבולות המדינה, אזי חייבים אנו לתכנן את

הרטה כך, שיתאים הדבר לצרכים ולמגמות שלנו בפיתוח חבל ארץ זה.

צדק השר אלון באמרו, שלנו אין צורך לבסס את עתודת

רמת-הגולן על האוכלוסיה החקלאית בלבד. יהיו שם 2500 משפחות החיות מהחקלאות;

אך עלינו להקים שם גם מרכז או מרכזים לפיתוח כלכלי נוסף. מצד אחד - יש

לפתח את התיירות, הקשורה בהר החרמון וסביבתו. זה מחייב הקמת מרכז אזורי,

שיענה על צרכי התיירות.

אמנם, ההתיישבות שם אינה זקוקה למרכז. החלק הצפוני - יש לו

את קריית-שמונה והחלק הדרומי - משרתת אותו טבריה. אך במידה ואפשר להקים שם

מרכז עירוני, שיהיה מבוסס על מלאכה, תעשייה ולא בקונייטרה, אלא במרכז אותה התישבות. ולמטרה זו - ישנו שם מקום, שיחאיט לכל הצרכים האלה. לא מתקבלת על דעתי ההצעה, שתיכנסנה לדור שם משפחות, כאשר

משרד השיכון מקבל עליו את האחריותה לספק בכל צרכיהן. במידה ויש שם שלושת-אלפים בתים עומדים, ומדובר במאה משפחות, הרי שמונים או מאה בתים שיהיו משבץ מיושבים שם לא יפתרו את בעיית החורבה הגדולה הנשארת על חלה, ובכך לא נפתור את הבעיה של עיר רפאים, שאין מי שיספיק בה. לכן, לפי ההצעה - מתחילים אנו בטימות חקלאי זהיר הזאת אינה עונה על צרכי המרכז של הישובים החקלאים שם, לא מבחינת מקומה הגאוגרפי לא מבחינת בטחונות.

אני בעד זה שנחיל לתכנן ולדעתי צריך לתכנן שם שני מרכזים עירוניים: האחד, בחלק הצפוני, בסביבת הרמון, שיהיה מבוסס בעיקר על תיירות, והשני - במרכז הרמה, ושם אפשר יהיה לפתח שירותים, והוא יתבסס בחלקו על ההתישבות הקיימת, חוץ פיתוח מפעלים גדולים, קטנים, לפי טיבם, בכדי למשוך לשם עובדים, כדי שכעבור חמש שנים יגורו שם אלפי יהודים, שמספרם יגיע לעשרת אלפים ולא לאלף אחד או אלפיים בלבד. קונייטרה אינה מתאימה לענין זה, ואיני מציע לפתחה בכיוון המוצע כאן.

השר ז. שרף: עלינו להכיר ברמת-הגולן כאזור מיתוח טוב א", ומי שילך להקים שם בית-פלאכה או חרושת, יוכל ליהנות מכל ההנחות הניתנות על-ידי הממשלה לאזור כזה.

עד כאן. אני נבד זה שנשקיע בקונייטרה אפילו מאה לירות.

וזאת, משום שאין לנו כסף. בזאת טיימתי.

רה"מ ל. אשכול: "אין לנו" - זה נימוק.

השר ז. שרף: בישראל המלים "אין כסף" - אינן משמשות נימוק, ועמדתי על כך

בדברי ברדיו.

רה"מ ל. אשכול:מר טנה:

לא, אין זה כך, אלא דבריו הם הזמנה לישיבה שניה בנושא זה

ישנו כרגע דיון בועדת המשותפת של המיפסל ומינהל מקרקעי-

ישראל עם מחלקת ההתיישבות ומשרד הפנים ומשרד השיכון, על

חכנית-עבודה ברמת-הגולן. השאלה היא, היכן יהיה המרכז, ועדיין לא מצאנו

לה פתרון. כל זמן שאין מחליטים על כך, לא אכדאי להשקיע כסף בקונייטרה.

הבעיה בקונייטרה נובעת מכך, שהתחלה מחייבת שם השקעה גדולה מאד.

רה"מ ל. אשכול:מר טנה:

מדוע דרושה השקעה גדולה כדי ליישב שם מאה משפחות?

אפשר לתקן מאה יחידות דיור שם.

רה"מ ל. אשכול:

כאשר הייתי שם לא התרשמתי שצריך להשקיע כסף רב למטרם זו.

שאלתי היא, מדוע אי-אפשר לעשות זאת ובצורה כזאת, שלא

יעלה בכסף רב?

מר טנה:

כאשר אין המדובר בקיבוץ, אלא במושב, יש צורך בהשקעות-

יסוד גדולות.

השר י. אלוני:

אם היו אומרים לנו שזה קיבוץ - היו כולם מחייבים זאת.

כאשר מדובר במושב - מדוע נרתעים אתם מכך?

אם מאה משפחות תתחלנה ביישוב המקום - זה עניין אחר.

מא מר טנה:

אך במידה ומדובר על בתי-ספר וגני-ילדים וכו' - זה שוב

עניין אחר.

השר ז. שרף:

בתי-ספר?

השר ח. גבת:

בית-ספר יסודי ובית-ספר תיכון.

מר טנה:

לדעתי צריך לבדוק זאת שוב באותה ועדה. ישנה כאן אי-הבנה:

משרד השיכון לא אמר שהדבר לא יעלה בכסף, כי הכסף נמצא

כבר ברשותו, כי אין זה נכון. אם רוצים להשקיע בכך כסף, צריך לחשוב עשר

פעמים, אם אמנם זה המקום בו רוצים להקים את המרכז, ולא להתחיל בהשקעה זמנית,

שלא תביא אחר-כך לפתרון כלשהו.

רה"ט ל. אשכול: גם זה אחד מהדברים, אותם שאל כל אחד מהנוכחים את עצמו, ולא מצא תשובה לדבר.

אגב, הישובים החקלאיים שלנו שם - מה המרחק שלהם מהגבול?

תא"ל ש. גזית: ישנם ביניהם כאלה הנמצאים ממש על הגבול.

השר י. אלוץ: "נחל-גולן" נמצא על הגבול.

רה"ט ל. אשכול: יפה. כאשר הייתי שם, ודאי כעסו עלי החברה, כי ביקרתי

בקיבוץ גולן, המתגורר באחדים מבתי קונייטרה, שהושקעו

בהם עשרות-אלפי לירות, למען יוכלו לשבת בהם. לכן, יתכן וניתן לשבת/תקופת

מסוימת בצריף או בית טרומי או בכל מבנה אחר. על כל פנים, היה זה ענין

הכרוך בעשרות אלפי לירות והשתוממתי על ה[ה]תחסכונית, הקמצנית, המשקית של

מעלי-הכסף. איני יודע מי עשה זאת, אם חברת שיכון, או אחרים, אבל אני יודע

שתפסו שחיד נמצאים אנו בלחץ של חברים היושבים שם ודורשים את דרישותיהם.

קל לנו כאן יותר לדבר מאשר בזמן שנפגשים אתם שם. ודאי שהכל נחוץ להם, אבל

זה עולם אחר, חדש וחדש, ואנו מנסים לצעוד בו, את צעדינו הראשונים.

(תא"ל ש. גזית): אומר צדיין אינו בשוח שהכתים שהקימונו שם נמצאים בדיוק במקום

המתאים מבחינה בטחונית. יתכן שכל אחד מהם עומד בטבור העיר;

יתכן שיחברר, שהאדמה אינה טובה או אינה מתאימה שם לגידולים החקלאיים. יתכן

שתידרש אדמה של מטעים וכל ישוב ירצה לקבל חלק ממנה, ואז יחברר שענין המים

מהווה בעייה וכו'. על כל פנים, אנו שומעים שישנם שם ישובים הנמצאים כמעט

על הגבול. אם דרושה לטורים מטרה לפגוע בה - היא קיימת כבר.

אני, הרי, בעד יישוב הגולן, אך אומר אני, שתוטטת ישובים

בעמק הירדן, על הגדה - תשמש הגנה לטירות-צבי ולישובים אחרים שם. אך כאשר

הם מגיעים כבר לדגניה א'-ו-ב' - הרי אין בעייה להרכיץ מהקטיושות על ישובים

אלה גם כן.

על כל פנים, אין לנו ברירות רבות. יש כאן ענין של עיר

הבנויה על תלה, שנהרס בה כבר משהו, ועתה עלי לומר את הדברים הבאים, במיוחד לשר שטון: אם אתה מקים ישובים קרוב לגבול, ואלה ישובים חקלאיים, שאין סיכוי שיהיו בהם יותר ממאה או מאתיים משפחות, - אין צורך להקים להם מרכז עירוני גדול וחדש, לא אם מדובר בהכנסת מלאכה ותעשייה לתוך ישובים אלה. מה המרחק ממרכז התיירות לקונייטרה?

תא"ל ש. גזית: עשרים וכמה ק"מ.

רה"מ ל. אשכול: זה בגדר טיול... לכן, יתכן שכדאי להתחיל כבר במיתוח מרכז התיירות, שיכלול מלון וכו', כדי להביא את היהודים לחלקה על השלב... יתכן שדרוש לנו שם מלון בן עשרים קולות, כגון הילטון?...

השר מ. קול: וכי מי חושב על בתי-מלון בקטגוריה כזאת שם?

השר ר. ח. גבתי: האם התחיל שם ממלון נוסח זה של "חיים-ברוך"?...

רה"מ ל. אשכול: על כל פנים, גם זה יעלה בכסף. כאשר תקים מרכז-תיירות

שם, שימשוך ויהיה מענין, - תצטרך להשקיע בזה משהו.

ואגב, כאשר ישנה שם קצת סכנה ואוירה הכרוכה סביב היות הישוב ליד הגבול - יש בזה אלמנט מסיכה גם כן.

על כל פנים, אני לא הייתי מוותר בנקל ובקלות על עיר

כמו קונ-יטרה, כי חבל על המבנים והרכוש הזה, שילך לטמיון.

השר מ. קול: אולי כדאי היה לקיים את ישיבת הועדה שם ואז יכולים היינו

לראות את הדברים במו-עינינו?

השר רה"מ ל. אשכול: אני מציע לעשות זאת באביב. ובכלל, טוב לנסוע בארץ,

ומדוע לא לעשות זאת? חשבתי על הענין, כאשר פנו אלי כמה

בחורים, וביקשו להתיישב שם. אם נוחנים לבחור מברש ובית עליו ואומרים לו,

שיעשה בו מה שיעשה, - יתכן שיכול לצאת מזה משהו. מצד שני, ברור שאותו

בחור גר כאן במקום כלשהו ויש לו דירה, שיכול הוא למסור אותה או להשכירה למישהו, והעניין כולו הופך להיות הפקרות. יהודים גרים בישראל, והנה מעבירים אותם מעיר לעיר, והם מקבלים דמי-מפתח בעד ביתם הקודם, ודמי-שכירות בעד ביתם הנוכחי, כאילו לא קיים הבית בו גרו לפני-כן... אחר-כך בא הבחור לקונייטרה ומקבל שם בית, וודאי תצטרך לתת לו על כך כסף, להוצאות-הדרך, לרהיטים ועוד ועוד, כי אחרת - איני מבין מדוע דרושים לכם ארבעה או חמשה מיליון לירות, לעשרות אחדות של משפחות?

ישנה מחשבה להשאיר את ענין קונייטרה לעת-עתה כפי שהוא,

ולבדוק זאת שוב בעתיד.

השר מ. קולג אני מציע שלעת-עתה נשאיר את הענין לבדיקה נוספת.

רה"פ ל. אשכול: אך בינתיים נהרסים שם הבתים והרכוש הולך לאיבוד. לבנין

ריק ישנו טבע שנהרס הוא. בנין שגרים בו אנשים - נשמר על-

ידם, ומקפידים הם לתקנו בשעת-הצורך.

השר א. ששון: גם אם תביא לשם משפחות, ישארו אלפי בתים עזובים.

רה"פ ל. אשכול: יתכן שאותן מאה משפחות תמסוכנה אחריהן נוספות?

אמנם, חברון קדושה מכל הקדושים, והלכנו לחברון ומתכוונים

אנו לבנות שם בנינים וכו'. כאן עומדים בנינים מוכנים וריקים וישנם אנשים

הרוצים להתיישב בהם. מישהו אומר שיפתח * תחנת-דלק ובדרך כלל - מתחילים

תמיד מדברים קסמים. לכן, במידה וישנם שם בנינים ועומד רכוש - צריך לנצל זאת.

במידה ואינו קיים - זה ענין אחר. יתכן שנשקיע שם ארבעה או חמשה מיליון לירות

ונביא יהודים, אלא שאחר-כך יתברר שיבואו וישאלו אותנו: ומה נאכל שם? האם

נזין עצמנו בדירות הריקות?... גם מצב כזה עלול להתהוות. לכן, הענין טעון

בירור ולימוד יסודי. אותם בחורים, שאחדים מהם עוסקים בלי ווי שלי או של

מישהו אחר, בטוחני שהגיעו גם אליכם ויודעים אתם על מה המדובר, והם אספו

סביבם כבר מאה משפחות.

מדובר על הכשרת מאה דירות וישנם ארבעים מועמדים. כל
זמן שאין מצטרפים נוספים - לא צריך להכשיר דירות נוספות.
נקבל מהם תכנית, מה חושבים הם לעתה, כמה יחידות
העזתי לומר לבחור מהקיבוץ: קשאו כאן וקחו לכם חמשים
מהביתם, סיהיו קצת במסוזר, ותחיו שם חמש שנים.

תא"ל ש. גזית:

עתה מציע אני שנלמד היטב את הבעיה ובעוד שבועיים
נקיים ישיבה נוספת בעניין זה. אחר שיעובד החומר נשפיע מה מסדר האנשים
שיגורו שם ומה יהיה עיסוקם. יתכן שיש להם תכניות בעניין זה, ואותן ארבעים
משפחות יעשו דבר שאינו נוסל בחשיבותו מהקמת קיבוץ על הרמה.
אבדוק עד אז את כל תכניות התיירות שלנו שם.

השר מ. קול:

בסדר. לאחר שיוכן החומר - נדון בזה מחדש.
בישיבה הבאה נדון בנושא התקציב.

רה"מ ל. אשכול:

מ ח ל י ט י ס:

- א. מסרד השיכון יגיש לישיבה הבאה של ועדת השרים תכנית
מפורטת יותר לפתרון הבעיה של ישוב מאה משפחות בקונייטרה
- ב. שר הפיתוח והתיירות יבדוק את האשלכות של שיקום קונייטרה
לבני תחום השיפול של מסרדי.

הישיבה ננעלה

הצעת או 3 טל 5

ס ד י

48 עמוד

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת ועדה השרים לעניין השטחים המוחזקים

י"ח בחמוז תשכ"ט - 4.7.69

ג. מאיר - יו"ר, י. אלון, מ. בגין, ז. ורהפטיג,
מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, ז. שרף, א. שרון.	נכחו השרים:
א. אבן (בחול"ל), י. ברזילי (בחול"ל), ח. גבתי (בחול"ל),
מ. דיין, י. ספיר (חולה), פ. ספיר (בחול"ל).	נעדרו השרים:

י. אלמוגי	- שר העבודה
מ. ארנון	- מזכיר הממשלה
א. אגמון	- משרד האוצר
י. ארנון	- משרד האוצר
ד. גולן	- משרד המסחר והתעשייה
א. גוראל	- משרד העבודה
ח-אלוף . גזית	- צ.ה.ל.
ש. הלל	- משרד החוץ
ד. כוכבי	- משרד העבודה
אל"מ י. ליאור	- מזכיר צבאי לראש הממשלה
ח. סמית	- משרד העבודה
ג. רפאל	- משרד החוץ
מ. שרון	- לשכת ראש הממשלה

רשמה - ל. צ'סנר

סדר היום:	שט/28.	התעסקה בשטחים המוחזקים	- 2.
	שט/29.	השימוש בסכומים המנוכחים משכרם	
		של פועלי יהודה וסומרון ועזה	- 37

שט/28. התעטוקה בשטחים המוחזקים

היור' רה"מ הגב' ג. מאיר: יש לי שאלה למר פונדק או לתת-אלוף גזית, בענין שאני רוצה להכין אותו. אם נכונה ההנחה שערביי השטחים אינם עוברים לעבודה מעבר לקו הירוק, סתם מפני שהם רוצים, אלא נשאלה פעם שאלה גם בקשר לסורי כטחון, האם הדבר הזה מבוקר, ואסרו לי שכן, ובלי רשיון אינם עוברים, אם זה כך; אני רוצה לדעת מדוע יש פועלים ערביים שעוברים דרך לשכת העבודה, ומדוע יש כאלה שעוברים עם רשיון של המסשל הצבאי? מדוע לא כולם נשלחים על ידי הלשכה? כפי שנמסר לי זה גורם לשתי תוצאות, אינני יודעת אם זה נכון או לא: (א) יש לפעמים ערבי שיש לו עבודה שם, אבל כיון ששבר עבודה בשטחים יותר נמוך הוא עובר הנה ומקבל פי שניים או פי שלשה, גם אם לא נשלח על ידי הלשכה; (ב) אנחנו בסו ידינו מחדשים מנהג נפסד מאוד של ראיסים. ומה הוא ראיס בסקרה כזה? ערבי שיש לו משאית לוקח פועלים, מביא אותם לאיזה מקום מקבל אחוז מסויים משכרם והם תלויים בו.

השר י. אלמוגי:

המצב הוא כזה: חלק מהעובדים הבלתי מאורגנים התחיל לעבוד בקו הירוק בטרם הוקמו לשכת העבודה ושירות התעטוקה. מאז ועד היום עשינו נסיונות לסנוע את בואם של בלתי מאורגנים לעבודה כאן. באתי בדברים עם שר הבטחון והוא הוציא הוראה לטושלים הצבאיים שלא לתת רשיונות בלי אישור משרות התעטוקה. ניתקלנו לפני חודשיים בתופעה כאשר הביאו לפני דוגמה של נסיון ללכת אל הקו הירוק לעבוד בלי אישור שירות התעטוקה.

שט/4.7.69

טורי ביותר 3.

השר י. אלטובי:

אז הגעתי למסקנה שאני חייב בחור

הקו הירוק לאחוז בכל האמצעים כדי למנוע תופעה זו.

היו"ר רה"ט הגב' ג. סאיר: הם לא יכולים לעבור בלי רשיון.

השר י. אלטובי:

בהחלטות אלה שאני מציע עכשיו

חסר סעיף אחד ואני רוצה להוסיף

אותו. בין השאר כתוב כאן שהכוונה לתת ליגליזציה ל- 8,000 איש
בערך ביניהם 4,000 במשק הערבי. אבל מיד עלי להוסיף שיש לנו כבר
תוכנית שעד עכשיו לא הפעלנו אותה בגלל שתי סיבות: סיבה אחת כספית
והסיבה השניה, חייכתי להחלטות של הועדה. אני רוצה למנוע בכל
מחיר את התופעה הזאת, ויש לי הבטחה משרא הבטחון שגם הוא אצל
המוסלים הצבאיים יאחז בכל האמצעים כדי למנוע תופעה זו.

דבר שני, חסר פה סעיף אחד, כי

אנחנו עם שירות התעסוקה בשטחים התחלנו להיערך מאוחר, וזה לא קל,
כי שם ארגוני הטיור מתנכלים במיוחד לתעסוקה, כי הם אינם מעוניינים
שהערבים יקבלו את ענין שירות התעסוקה. אנחנו דואגים להעביר
אנשים בקו הירוק דרך שירות התעסוקה, אבל לא מטפלים מספיק בתוך
השטחים. בתוך השטחים אין זיקה לשירות התעסוקה וכל אחד עובד
איפה שהוא רוצה. זה מבלבל. על כן מה שאני רוצה להוסיף הוא,
ששירות התעסוקה יטפל בדברים גם בתוך השטחים.

היו"ר רה"ט הגב' ג. סאיר:

אני רוצה להבין מה זו ליגליזציה,

הם יעברו את הלשכה?

השר י. אלמוגי:

בהחלט, הם עוברים את הלשכה, ואם לא עושים ליגליזציה לא גובים כספיים

מהם.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

כאשר הלשכה שולחת פועל לעבודה אצלנו היא בודקת אם הוא עסוק באיזה

מקום שם או לא?

מר ד. כוכבי:

(מנענע ראשו בשבילה).

מר י. פונדק:

בשטחים אני עוסק בזה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

אבל אם כוכבי אומר לא, אני מכירה את כוכבי והוא לא יגיד לא בלי יסוד.

מר י. פונדק:

חנועת הפועלים בשטחים, במקומות שאפשר לעבור אותם ברגל אין צורך

ברשיון.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

זה מעורר בעיה עוד יותר חמורה.

מר י. פונדק:

הביקורת האפשרית היא מהצד שלנו של הקו הירוק על ידי ביקורת קפדנית במקומות העבודה. חלק ממקומות העבודה הוא בקו הערבי, כך שזה קשה.

שט/4.7.69

סודי ביותר

5.

מר י. פונדק:

אפשר לבדוק ולאחר את המעבר במקומות
שיש כבישים, אבל גם אם אנחנו נבדוק את הענין הזה ביסודיות ובקפדנות
אין להימנע באופן מוחלט שכמה פועלים יעברו את הקו בישראל תוך
קשרים עם המעבידים, אבל זה לא יהיה 8,000.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אני פעם שאלתי וקיבלתי תשובה

ברורה משר הבטחון, שמבחינה

בטחונית כל-אחד מבוקר. מה שאתה אומר עכשיו זו בעיה עוד יותר
חמורה מבעיית התעסוקה. זאת אומרת שאנחנו לא יודעים בכלל מי
נכנס אלינו. אתה אומר שבמשק הערבי עובדים 4000 פועלים מהשטחים,
אין אנחנו יודעים אם אינם מגייסים את ערביי המקום? לא חשוב אם
זה 4000 או 400; גם 400 יכולים לעשות הרבה.

השר י. אלון:

עד כמה שאני זוכר שר הבטחון אמר
אז שלא כולס מבוקרים והוא בעד זה

שכולם יהיו מבוקרים.

תת-אלוף ש. גזית:

לשאלת ראש הממשלה יש שלושה חלקים
של תשובה. קודם-כל מבחינת החוק

אסורה כניסה לישראל על כל תושב מהשטחים אלא אם הוא מקבל רשיון
לכך מהמושל. חלק מקבל רשיונות. כל אלה שבאים דרך הלשכה מקבלים
רשיונות. יש כאלה שבאים למטרות אחרות לישראל והם מקבלים רשיון,
אבל חלק גדול מאד נכנס ללא רשיון. העבודה הבלתי-מאורגנת נעשית
ללא רשיון יציאה.

השר י. אלמוגי:

איך קרה שהביאו לי שני דוקומנטים -

מסרתי על-כך לשר הבטחון - על שני

אנשים שיש להם רשיון בלי אישור שרות התעסוקה?

תת-אלוף ש. גזית:

אינני יכול לתת על-כך תשובה כאן

מבלי לדעת פרטים, אני שומע על-כך

בפעם הראשונה. יכול להיות שהרשיון הוצא לאיזו מטרה אחרת.

היו"ר רה"מ גב; ג. מאיר:

זה שיש ערבים שבאים דרך הלשכה וחלק

שלא דרך הלשכה זה מופיע כל הזמן.

תת-אלוף ש. גזית:

כפי שאמרתי יכול להיות שהאיש קיבל

רשיון למטרה אחרת וניצל את העובדה

לקבלת עבודה. הפירצה הזאת מבחינת החדירה הבלתי-חוקית קשורה

בשלושה דברים: א) ירושלים - בירושלים יש רשות לכל תושבי הגדה

ועזה לבקר בה אם לצרכי מעבר בין שני חלקי הגדה או לצרכי תפילה.

אם משהו בא מחברון ואומר שהוא בדרכו לרמאללה אי-אפשר לבדוק אם

אינו עוצר בירושלים; ב) תנועת הרכב שבה אפשר לעבור בכל מקום

ביחוד בקיץ מהגדה לכבישים. הנה כאשר לפני שבועיים היתה לנו

ידיעה קונקרטית על כוונתם של קבוצת אנשים להגיע להר גריזים,

עם כל המחסומים שהצבנו, הם הצליחו להגיע. זוהי דוגמה של פיקוח

מיוחד שלנו ביום מסויים. אי אפשר למנוע באופן מוחלט; ג) אפשרות

חדירה ברגל. באיזורים של קלקיליה וטול כרם הם עוברים לכפרים

הערביים שלנו, עובדים בכפרים הערביים שלנו, וזה לא ניתן לפיקוח,

אלא אם נציב כוחות גדולים מאוד במרחקים קטנים כדי לסגור את כל

החורים.

תת-אלוף ש. גזית:

נקודה שניה לגבי הבלתי מאורגנים, אנחנו

יודעים שיש לחץ על הערבים בענייני העבודה מצד ארגוני המחבלים, והם מנסים לפגוע בלשכות העבודה. היו שבעה שמונה מקרים כאלה של זריקת רימונים והנחת חומר נפץ והלחץ. זה אחד האלמנטים ~~ש~~ ויש לנו דוקטרינה של כרוזים שבהם הם מדברים נגד עבודת הערבים בישראל והם מתייחסים לעבודה המאורגנת דרך הלשכות, ~~ש~~ כל-מיני ארגומנטים, ובין היתר ישנו הארגומנט שזה עוזר למעשה לפיתוח של ישראל; וארגומנט שני, שזו אחת הכוונות של ישראל בשביל לפגוע במשק הערבי.

ישנו הנימוק הזה שאנחנו מושכים פועלים

השר י.ש. שפירא:

ערביים משם בשביל להרוס את המשק שלהם?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: ספרו לי שיש מקרים כאלה ~~ש~~ פועל עוזב

את בית המלאכה שם ועובר הקנה כדי להרויח

יותר כסף ובעל בית המלאכה שם נשאר בלי פועל. אחר כך נצטרך לדאוג לבעל בית המלאכה בגדה לפועלים.

הנימוק השלישי הוא נימוק כלכלי. היום

תת-אלוף ש. גזית:

בהרבה מאוד שטחים יותר כדאי לעבוד

בעבודה בלתי מאורגנת. יש לכך שתי סיבות. בחלק מהמקרים הם מקבלים ליד יותר כסף מאשר בעבודה דרך הלשכה. בכל המקרים הם רואים את הכסף יותר מהר מאשר במקום אחר. במקומות בלתי מאורגנים מקבלים את הכסף עוד באותו ערב או באותו שבוע, ובמקום העבודה דרך הלשכה הדרך לקבלת הכסף היא מייגעת יותר, והם מעוניינים לקבל את הכסף בתום יום העבודה. אלה הסיבות לקבלת העבודה בלי רשיון.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

אני מבינה שמכים להם לביטוח לאומי,
לקופת-חולים וכו', מה הם מקבלים בעד זה?

השר י. אלמוגי:

זה יש לנו בסעיף ב' של סדר היום.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

אני רוצה לשאול את שר המשפטים, יש לנו
חוק במדינה - נא לא חל על השטחים אבל
הוא חל על ישראל - שאסור לפועל לעבוד שלא דרך הלשכה ואסור למעביד
להעסיק פועלים שלא נשלחו דרך הלשכה.

השר י.ש. שפירא:

האיסור הוא על המעבידים ולא על הפועל.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

זה מספיק, אבל נדמה לי שזה חל גם על
הפועל. מדוע לא ניתן פומבי לחוק הזה
ונאמר בו שזה חל גם על העסקת פועלים מהשטחים.

השר י. אלמוגי:

זה פורסם, ^{לא} כמה קבלנים בירושלים ^{התחילו} ^{בזמן}
קנסות על העסקת פועלים בלתי מאורגנים.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

צריך לפרסם את הדבר עוד יותר, כדי שגם
יהודים וגם ערבים המעסיקים פועלים בלתי
מאורגנים ידעו זאת, זאת תסבוכה יותר ^{דור} חמורה.

השר י.ש. שפירא:

השאלה אם פרסום דבר זה יש בו איזון שהוא
תועלת ממשית.

השר י. אלמוגי:

התועלת הממשית תהיה כאשר אנחנו נפעיל
את החוקים האלה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

כמו שבכל חוק, שרוצים שיקימו אותו, נקבע
שאי-קיום החוק כרוך בקנס, אם זה יודגש
אני חושב שבכל זאת הקבלנים שבירושלים וגם המעסיקים הערביים יחשבו
על זה.

השר י.ש. שפירא:

אינני חושב שזה יכול להיות יעיל בכלל.

השר י. אלמוגי:

אבל אם אנחנו נערוך, ויש לנו תוכנית
לביקורת רצינית, יחד עם פרטום הדבר
אנחנו יכולים בפירוש להחגבר על זה. מפירים מעטים יהיו תמיד, אבל
לא במספרים גדולים.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר :

אינני מבינה מדוע לא יכולים לעשות
ביקורת במקומות עבודה.

תת-אלוף ש. גזית:

והוצא
לפני שבועיים נעשו בדיקות מספר
גדול של פועלים מהגדה שלא נשלחו דרך

הלשכה.

השר י.ש. שפירא:

האם יש אינפורמציה כמה מעבידים
מעסיקים פועלים כאלה?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: זאת לא יודעים, כי אם מישחו עובר בדרך

עפר ועובד בלי רשיון, איש אינו יודע

אם הוא עבר ברשיון או לא, איך אפשר לדעת?

השר י.ש. שפירא: אם הם מועסקים על ידי מאה אנשים זו שאלה

אחת, ואם הם מועסקים על ידי אלפיים איש,

בתי המשפט האלה אין להם הכוח לפעול נגד מספרים כאלה של עבריינים
ושום דבר לא יצא מזה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: מה שאני אומרת אין פירוש הדבר שאפשר

למנוע הכל, אבל לנסות צריך. אצל

הקבלנים בירושלים אפשר לעשות סריקה ולדעת את מי מעסיקים ואם יש
להם רשיונות עבודה. לא כל פועל בא מעזה, באים ממקומות אחרים,
והשאלה למה זה מחייב? הוא בא, עובד, מקבל את השכר באותו יום, האם
הוא יכול לעשות משהו או אינו יכול לעשות? הוא אינו מפסיד. אם הוא
מקבל את השכר באותו היום ואינו צריך לבוא עוד פעם בשביל לקבל את
השכר, לפי דעתי זה האלמנט המסוגל לכל מיני דברים. הוא מקבל את
השכר מיד אחרי העבודה, אסמאג בעיר, מי מכיר אותו?

תת-אלוף ש. גזית: לגבי ירושלים בתחום זה אין פתרון.

הקבלן יכול שלא לקבל את הפועל, אבל

כל ערבי יכול להכנס לירושלים גם בלי רשיון.

השר י. אלון: לפי חוק שירות התעסוקה אסמאג האחראית

להעסקת פועל בעבודה בלתי מאורגנת חלה

על המעסיק.

חת-אלוף ש. גזית:

בסיכום שהיה במשרד העבודה החלטנו לשטל בשני הדברים: קודם כל, בכל הקומפלכס של ירושלים; שנית, באיזור הגבול השרון, קלקיליה וטול כרם, אלא ולא להתרכז בכפרים הערביים שלנו, שם זה מאוד מסובך, אלא אם יש תביעה קונקרטית, אחרת הכוונה לא להיכנס לזה בשלב זה.

השר מ. קול:

נניח שנחגבר על החלק הזה, האם הפועלים האלה שנוריד אותם מהעבודה יכולים לקבל עבודה במקומות שונים או שהם ישארו מחוסרי עבודה?

השר י. אלמוגי:

בזה מטפלים.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

אני לא רוצה שלא יבואו אלא שיבואו דרך הלשכה. על זה מדובר.

השר ה.מ. שפירא:

אם ידובר גם מבחינה בטחונית אני מבין אם אומרים שהערבים לא יכולים להיכנס לשטח ישראל, אז יהיה יותר בטחון שהסירוריסטים לא יעברו. אבל אם הם כן יעברו מה ההבדל בין לשכת העבודה ובין הדבר שיש כיום? האם דרך לשכת העבודה לא יכולים להיכנס סירוריסטים? יש עליהם יותר פיקוח מאשר יש לצבא בכל מקום נמקום? אינני מבין מה נתלים בדבר שאינו יכול לתת תשובה לבעיה העיקרית אם הסירוריסטים נכנסים לכאן או לא. זה עלול ליצור רושם שזה לא רק עניין של בטחון, אלא שרוצים להכניס אותם דרך לשכת העבודה. אם זה בא כדי למנוע כניסה סירוריסטים לארץ נראה איך לעשות זאת. אם זה בא רק כדי להכניס אותם דרך הלשכה, זאת איני מבין.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: מחוץ לעניין הלשכה, שלא יעבדו כאן אנשים

שיש להם תעסוקה שם. ישנם מחוסרי עבודה.

פה מוגשת לנו תוכנית של השקעה של מיליונים לתעסוקה ואנחנו מחוייבים ללא לאלה שאין להם תעסוקה, אבל איננו מחוייבים לדאוג לפועל נגר שכל השנים

עבד שם בשכר מסויים ועובר לכאן כדי לקבל פי שניים או פי ¹⁰ ₁₀ ושה.

שימשיך לעבוד במקום עבודתו. לא קיבלתי על עצמי לספק לו עבודה

ב- 13. - 15. ל"י ליום כאן, אלא לדאוג שתהיה לו תעסוקה ובראש

ובראשונה שם. אם הוא בא לכאן בעל בית המלאכה שם נשאר בלי פועל

במקצוע שלו, הוא טוגר את בית המלאכה שם ועובר לכאן כמחוסר עבודה

כדי שירויה 13. - 15. ל"י ליום. זה אולי רצון לגיטימי, אבל על

זה עוד לא החלטנו.

שנית, ערבי שצריך לבוא ללשכה ולהירשם -

אינני אומרת שזה מונע באופן אבסולוטי כניסת סירוריסטים, אבל זה

יותר טוב מאשר מישחו שסתם בא לקבל עבודה. שלישית, הקבלנים שלנו

אינם במצב כל כך רע ואינני מעוניינת שיהנו מההפקר שהם גם מעסיקים

ערבים וגם שאינם באים דרך הלשכה. אז אפשר לשאול למה בכלל נחוצה

לשכת העבודה?

יש הבדל, כי כאן מדברים לא רק על עניני

השר ח.מ. שפירא:

עבודה אלא על עניני בטחון.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: לא

השר י. אלמוגי:

לא רק, ואסביר מדוע. אם זה ימשך יגבר

הלחץ של האיגוד המקצועי והוא לא יתן

לאף אחד לעבוד. הם הורמים את השוק.

השר ז. ורהפטיג:

מוטב שהלחץ הזה ייעשה על ידי האיגוד

המקצועי מאשר על ידי הממשלה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

אבל החוק הוא של הממשלה, שאסור למעביד

להעסיק עובדים שלא דרך הלשכה.

השר א. ששון:

יש עוד דבר, ואני רוצה להביא זאת להשומת

לב שר העבודה, פועלים ערביים שבאים

דרך הלשכה, למשל ערבים ישראלים מאוס-אל-פחם קודם היו נשלחים

לעבוד בתל-אביב, ברמת גן וכו'. הם באים לעבוד כאן, ובמקומם הולכים

אנשי השטחים לעבוד, ושם יש השגחה ופיקוח עליהם.

השר י. אלמוגי:

בהצעות שלנו אנחנו מדברים על הגברת

הפיקוח.

השר א. ששון:

יפו מלאה ערבים מעזה, ואנשי יפו עובדים

בתל-אביב. זה המצב שנוצר, וזה מצב קשה

מאוד.

ויש עוד דבר ביחס לירושלים. כפי שאמר

תת-אלוף גזית בירושלים כל אחד יכול להיכנס, לכל אחד יש תעודת זהות,

מה המשטרה יכולה במקרה כזה לעשות? בזמנו טוכם בועדת השטחים או

בועדה אחרת, שהאיש הזה יכול להישאר בירושלים במשך כל היום עד שעה

אחת אחרי חצות. לפני שעה אחת אחרי חצות המשטרה אינה יכולה לשאול

אותו מה הוא עושה אם הוא מציג תעודת זהות.

השר י.ש. שפירא:

אבל אסור לו לעבוד ביום. אם הוא בא
מהשטחים לבקר בירושלים מותר לו לשהות
כאן עד אחת אחרי חצות, אבל אין לו רשיון לעבוד.

השר א. שרון:

אבל הוא נמצא ביר-ושלים.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אנחנו עוסקים עכשיו בתעסוקה ואני מבקשת

את שר העבודה יחד עם שירות התעסוקה
ועם הממשל הצבאי שיחפשו דרך, אם לא ניתן למנוע זאת באופן אבסולוטי
בכל אופן במידת היכולת האפשרית.

השר י. אלמוגי:

אם הצעות ההחלטה יאושרו היום אנחנו
בשבוע הבא או בעוד שבועיים נתחיל להפ-עיל
את כל הכוח של הפיקוח בהשתתפות הבטחון ושי-רות התעסוקה.

השר מ. בגין:

על אף הכל אני חושב אא שהכל יסכימו
שהבעיה בעלת החשיבות ממדרגה ראשונה
היא בעיית הבטחון. יש יסוד לחשש מפני מספר ניכר של ערבים העוברים
מהשטחים לישראל בלי רשיון, בלי ביקורת ופיקוח, שמא אחד מהם יעשה
אא מה שלא צריך לעשות. לדעתי אפשר להתגבר על בעיה זו.
אני רוצה להזכירא שגם לפני מלחמת ששת

הימים היו במדינת ישראל ובחלק של ארץ ישראל אצאא שטחי ממשל
צבאי ותקופה ממושכת הייתה הגבלה על תנועת האוכלוסיה מהשטחים האלה.
אדם בנצרת צריך היה לקבל רשיון כדי לבוא לתל-אביב, ולא הייתה הבחנה
בין חלק זה לחלק אחר של הארץ. אם בשטחי הממשל הצבאי היום צריך
להקטין על תנועה על פי רשיון בלבד, זה יהיה מוצדק ואני חושב שזה
מעשי.

השר מ. בגין:

איננו יכולים לדעת, עם כל השירותים שלנו, היכן הריכוזים של הערבים בשטחי הממשל הצבאי? אנחנו יכולים לדעת. במשך שבועות ואפילו חודשים במשך תקופה מסויימת יבואו אנשי המספרה והשירותים לכפר מסויים, הם יודעים ששם עובדים אנשים משטחי הממשל הצבאי ויאמרו: אאא אנחנו לא באים לגרש אתכם, אבל אתם לא בסדר כי אין לכם רשיון, חשבו הביתה ותפנו בקשה לקבל רשיון, אחרת אתם עלולים להיות צפויים לקבל עונש. אני הושב שזה ישפיע ואז אפשר באופן הדרגתי לפתור את הבעיה וגם להרגיע אותם. רבים מהם חושבים שכאשר ילכו לקבל רשיון לא יקבלו, או אם אומרים לערבים מסייבה או מקום אחר לקבל רשיון הם חוששים שמא זה יגזול את העסוקתם. בכל זאת רובם הולכים אחרי הלחם ולא אחרי שכר דמיוני. יש פיקוח.

לכן אני מציע קודם-כל מבחינה בטחונית ללכת בדרך זו, ולבדוק באופן הדרגתי במקומות העבודה ולהודיע לעובדים שאין להם רשיונות, שאם לא יבקשו רשיונות עבודה הם יבואו על עונשם. עכשיו באה בעייה שניה של לשכת העבודה,

אבל זה שלב שני. גם הממשל הצבאי איכול להתקשר עם לשכת העבודה באופן הדרגתי. בבת אחת הבעיה לא תיפתר. גברתי ראש הממשלה, האם זה החוק הישראלי היחיד שאנחנו רוצים להחיל על שכם, שהם צריכים לפנות דרך לשכת העבודה? שם אין חוק כזה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: לגבנו זו התחלה.

השר מ. בגין: אם זו התחלה אני מוכן לקבל זאת. אני

מציע באופן הדרגתי לקיים פגישות עם

אנשים במקומות העבודה שלהם ולהעיר מה שצריך להעיר, אז אפשר יהיה לעשות ביקורת.

חת-אלוף ש. גזית:

מבחינה בטחונית אני רוצה להעיר זה לא

נושא הדיון כאן, קשה מאוד לסבור את

הגבולות ולבצע זאת, בעיקר משום שאפשר לחדור בדרך עפר של השדות;

ישנה הפירצה של ירושלים, שיש בה שבעים אלף תושבים ערביים שהם

חופשיים לנוע לאן שהם רוצים. לעומת זאת מהנסיון עד עכשיו אנחנו

יודעים שלא היה מקרה אחד של ניצול רעה של רשיון כניסה לצרכי

עבודה. (חשר י. אלטובי: עדיין) אמרתי: לפי הנסיון עד היום.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

אני מקבלת שזה היה עד היום, אבל אני

רוצה לדעת איך אתם יודעים זאת?

חת-אלוף ש. גזית:

על ידי זה שתפסנו את כל אלה שתפסנו.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

ואלה שלא תפסו?

חת-אלוף ש. גזית:

מתוך הנחה שהכיסוי המודיעיני שלנו

הוא לא רע, יש עדיין עשרים-שלושים איש

שכל הזמן תופשים אותם, אני לא סניח שאלה רוצים לעבוד בבית הרושח

"פרידמן".

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:אלה שעובדים בבית החרושת^{בנימין} בדרך כלל

יודעים מי הם ואם יש להם רשיון. בית-

החרושת לא יקבל אנשים שלא נשלחו אליו. אנחנו לא אוטרים שאפשר למנוע

בטאח אחוזים, אבל אם נתחיל אולי נמנע זאת בשבעים אחוז.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

אני מבקשת עכשיו את שר העבודה להביא

את הצעות הועדה.

השר י. אלמוגי:

הצעות אלו באו אחרי בירורים רבים

וממושכים עם כל הגורמים | מבוססות

פחות או יותר על סיכום דברי השרים כפי שהושמעו בישיבות הקודמות.

אשר להצעות להחלטה - יש שלשה סוגים

של החלטות. סוג אחד של העסקה בתוך הקו הירוק; סוג שני של

העסקה בשטחים; סוג שלישי ענין השימוש בקרנות שנצטברו כתוצאה

מהניכויים משכר העבודה. אני מסביר עכשיו את שני הסוגים הראשונים

של ההחלטות: "1) עבודת הפועלים מהשטחים בישראל תוכווך באינורות

של שירותי העסקה בלבד." כלומר, שירותי העסקה יתנו רשיונות

עבודה יחד עם הממשל. זאת תשובה לאותן ההשגות שהושמעו כאן. "ייעשה

כל מאמץ לארגן את אלה מפועלי השטחים המועסקים כיום בישראל באמצעות

מחנכים". זה הוא את הודעתי שתוך שבוע שבועיים נפתח בפק"ח

חמור בענין זה.

"2) תותר העסקת ערביי השטחים בישראל

רק לפי הזמנות משירות העסקה בכל ענפי המשק שאינם בטחוניים. העסקת

פועלים אלה תהא עם האיגודים המקצועיים." שירות העסקה אינו

נותן רשות להכניס פועלים בליאחיאוס עם האיגוד המקצועי.

עובדה אחת שניתקלתי בה, בחיפה יש

מחסור גדול מאוד בפועלי בנין בלתי מקצועיים. בפועלים מקצועיים

יש מחסור בכל הארץ. סולל בונה עמד לפני סיום עבודה גדולה והוא

דרש היתר להכניס 300-400 פועלים פשוטים מהשטחים. האיגוד המקצועי

התנגד לזה והם לא נכנסו. רק אחרי משא ומתן נמוך הותרה כניסתם

של 150 איש.

שס/4.7.69

סודי ביותר

18.

השר י. אלמוגי:

כלומר, גם עד עכשיו פעלנו בכיוון זה

ועם הגדלת הפיקוח נמשיך וניתן דעתנו בעניין זה.

"(3) חזנתן ליגליזציה לעובדים הבלתי

מאורגנים כיום ומספרם הכללי של המועסקים מהשטחים בישראל לא יעלה

למעשה על מספרם כיום." כלומר, אם ישנם שמונת אלפים בלתי מאורגנים

ואנחנו לא יודעים בכמה מקומות עבודה, כאשר נתחיל בפיקוח אנחנו

נראה בזה, לא נוריד אותם מהעבודה, אלא ניתן להם אישור ועל-ידי

כך יהיו מבוקרים על ידינו.

"(4) עובדי השטחים יוסעו לעבודתם

בישראל באמצעות חברות הובלה מוכרות בלבד, ושכרם ישולם באמצעות

מדור התשלומים של שירות התעסוקה". על התשלומים כפי שאמרתי יש לנו

סעיף נפרד בסדר היום.

"(5) עובדים מהשטחים שיועסקו בישראל

יוחזרו מדי ערב לבתיהם.

תחזית תעסוקת ערביי השטחים בישראל עד 1-8

לשנת 1970 מצורפת בדף 3 בחומר שלפניכם, וסיכום מצב תעסוקת

ערביי השטחים בישראל ליום 1 ביוני 1969 - בדף 4 של החומר שלפניכם.

זה משוער?

השר מ. קול:

הכל משוער, אבל מספרים אלה סוכמו על דעת

השר י. אלמוגי:

כל הגורמים. כיום עובדים בקו הירוק

כ- 16,000 א ערבים, ביניהם כ- 4,000 אצל הערבים.

שט/4.7.69

סודי ביותר

19.

השר י. אלמוגי:

התחזית מתאימה להצעת ההחלטה שהבאתי

בישיבה הראשונה של ועדת השרים, ושם שמענו שגם שהשר אצא פ. ספיר

ושרים אחרים הצטרפו למספרים אלה. קודם התחזית היתה על 3,000,

ועכשיו על 4,000. התחזית היא אצא שיהיו 16,000, וזה למעשה 12,000,

כי 4,000 עובדים אצל הערבים ויתווספו עוד 4,000 אצל מעבידים ערביים.

לסיכום אני רוצה לומר עוד נקודה אחת

בהקשר לזה, אני "מנדנד" בעניין זה, אבל אין לי עצה, אני חייב לומר

את האמת.

רבותי, המצב של מחסור בעובדים הוא

מבהיל. וזה לאחר שבשנה שחלפה, בשנת 1968 - וכאן אני יכול לבשר

לכם בשורה טובה - הוספנו 15,000 נשים יהודיות לעבודה. ואם תראו

במספרים שהאחוזים לא גדלו כל כך, זה נובע מכך שצירפנו את ירושלים

המזרחית לסטטיסטיקה וכידוע נשים ערביות רק מעט מאוד עובדות. אני

מדבר על הכנסת נשים יהודיות לעבודה, אבל צירוף האוכלוסייה מירושלים

המזרחית מורידה את האחוזים.

ועוד בשורה, מ- 1 בינואר 1969 עד 1

באפריל 1969 נוספו 12,000 נשים יהודיות לעבודה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: איזו עבודה?

שונה: סקסטילא, מזון, אלקטרוניקה וכו'.

השר י. אלמוגי:

אני רוצה להביא דוגמה מעניינת. השבוע

סיימנו קורס של 140 הנדסאים ובתוך זה 10 נשים. מתחננו קורס חדש

של הנדסאים הפעם בתל-אביב, ומתוך 200^{שנ} 50 נשים. המגמה היא לה-כנס אל

לאורך כל החזית, ולמרות זאת אינני יכול לעמוד בלחץ הבלתי מוסק

של כל הגורמים.

שט/4.7.69

סודי ביותר

20.

השר י. אלטובי:

יש מחסור מבהיל בעובדים. זאת אני
אומר ביחס לתחזית הזאת של עד 20,000 איש, ואנחנו בקפיד על תחזית
זאת (השר א. ששון: כולה מבוססת על מאורגנים?). כן, זה מספר
שנצטרך לעשות מאמצים גדולים כדי לעמוד בזה, ונעשה זאת.
בקשר לתעסוקה בשטחים יש לכם המספרים
בדף 4. כאן התכנון הוא ל-8 מיליון ל"י השקעה והתעסוקה היא
ל-4,600, וזו תוספת למועסקים הקיימים.
אני מציע לוועדה לאשר את שתי ההחלטות
ואחר-כך נעבור להחלטה נוספת בקשר לתשלומים.
בקשר לתשלומים אני יכול לומר שיש
עלי לחץ כבד מצד קופת-חולים, ההסתדרות והביטוח לאומי בקשר עם
הניכויים שהם אצלנו, והם מבקשים להעביר את הכסף. אני לא יכול
להעביר את הכסף אלא לאחר החלטה של ועדת הכספים.

היו"ר רה"ט הגב' ג. מאיר: לסי צריך להעביר את הכסף?

השר י. אלטובי: למשל, המוסד לביטוח לאומי אומר שקיים

ביטוח לילדי שכירים. נעביר זאת
לביטוח לאומי והם ישלמו זאת לילדי שכירים בשטחים בדיוק כמו שמשלמים
לעובדים בקו הירוק. אני מתנגד לזה, אבל הלחץ ישנו. אם זה יתקבל
השאלה מה ייעשה עם הכסף. יש בתוך זה גם מס ארגון. יש התחלה טובה
של ארגון ואני חושב שגם הארגון צריך להינתן לשירות התעסוקה כדי
שיוכל להפעיל את הכוח הארגוני שלו.
אני מציע לאשר את שתי ההחלטות.

השר מ. קול:

לפני שנאשר את ההצעות האלה אני רוצה

לשאול מה התחזית של מצב התעסוקה בשטחים

באם תתקבלנה החלטות אלה? פה נאמרו דברים על ידי ראש הממשלה, וכולנו

קיבלנו גישה זו - שאנחנו הממשלה - רואה את עצמה אחראית למצב התעסוקה

במדינה XX ובשטחים, ואין ממשלה אחת שנושאת באחריות. אם שר העבודה

מגיש הצעה והוא רוצה שנחליט שרק 20,000, ומהם 4,000 במשק הערבי,

יהיו מועסקים, האם לא יהיה מצב של חוסר תעסוקה בשטחים? צריך לראות

את שני הדברים, כי מבחינת התעסוקה אנחנו אחראים למצב גם בשטחים.

אני יכול להניח מה יהיה, אבל הייתי רוצה לדעת האם יש לשר העבודה

פתרון לבעיית התעסוקה בשטחים, כי הצעתו אינה עוזרת לפתרון הבעיית

בשטחים. אני מוכן לתמוך בהצעה זו, אבל אם שר העבודה איבוא ויגיד,

אנא נניח שפועלים ערביים שעכשיו אין בשבילם עבודה מועסקים בעבודות

יזומות שונות, אז יש צורך לפתח את השטחים. זו היתה הגישה, שנפתח

יותר את השטחים, כי ישנם פועלים שצריך לתת להם עבודה. איננו רוצים

להרעיב אותם ולהביא אותם לידי יאוש. אנחנו יכולים ליצור שם תעסוקה,

אבל אני נגד זה שעל ידי כך נקבל את המספרים האלה ששר העבודה מציע,

אם אין תשובה לאלה שעבודתם בשטחים נגמרה (היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

יש סעיף בענין זה בסדר היום) אני יודע שיש סעיף אבל יש קשר בין

שני הדברים. אם שר העבודה^{י"ר} ששם יהיה חוסר עבודה אני אגיד שאין זה

אסון אם יהיו 20,000 ולא 16,000. בעוד חצי שנה נוריד אותם ונניח

להם שם עבודה אחרת.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: יש כאן סעיף על התוכנית לתעסוקה.

השר מ. קול:

האם התוכנית הזאת לתעסוקה נותנת

פתרון מידי או שזה ענין להתפתחות?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אם תקרא את ההצעות, אלה לא ממעלי פיתוח לשנים.

השר מ. קול: השאלה אם זה נותן תשובה לשאלה מה

יהיה מצב התעסוקה בשטחים שאנחנו

אחראים להם? אני מחייב הצעות אלו במידה והן נותנות תשובה לשאלה זו.

דבר שני, עוררתי פעם בישיבות הממשלה

את בעיית השכר והניכויים השונים. העליתי זאת עוד בימי אשכול בלתי-מקצועיים המנוח, ואמרתי שלא ייתכן שבמדינת-ישראל ישלמו לפועלים/ברצועת-

עזה 2.60 ל"י בזמן שמשלמים לאותו פועל בגדה 4.50 ל"י. שמעתי שהיתה תמיכה בעניין זה והוועדה שהיתה צריכה לשפל בזה הסיקה מסקנות. לפני שאנחנו דנים על הניכויים אני רוצה לזכור מה השכר שהפועל יקבל. בסכום של 2.60 ל"י ליום אי-אפשר להתקיים.

השר א. שרון: שאלה לשר העבודה, האם המספר של

20,000 מתייחס גם לרצועת-עזה וגם

לשומרון, וכל תוספת תבוא לאישור? גניח שהוועדה תאשר הצעות אלו, זה מוגבל למספרים אלה?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אנחנו נחליט.

השר ז. ורהפטיג: נאמר שיש כ-40,000 עובדים בשטחים

שזקוקים לעבודה, מהם כ-20,000 עבדו

במשק היהודי והערבי מעבר לקו הירוק. ל-5000 יש תוספת על-ידי תעסוקה בשטחים, זאת אומרת ש-15,000 עדיין ישארו. כאן חסרה לי חוליה אחת. נדמה לי שבישיבה הקודמת סוכם על-ידי ראש הממשלה, שראיך לחפש עבודות יזומות לפועלים בשטחים, כי עבודות יזומות

השר ז. ורהפטיג:

זו לא רבולוציה במשק ויותר קל לפקח על העובדים בעבודות יזמות מאשר עבודה אחרת. לגבי התעסוקה בשטחים צריך לדאוג לעבודות יזומות לפועלים שעבדו מעבר לקו הירוק והם יעבדו רק במשק הכללי. אם צריך לתת להם עבודה אני מבכר לתת להם עבודות יזומות. מוטב להוציא עובדים יהודים מהכביש ולהכניס אותם לבתי-החרושת.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: בזמן חוסר בידיים עובדות נעשה עבודות

יזומות? זה לא סעיף במשק. עבודות

יזומות עושים כאשר אין עבודות אחרות. כאשר יש מחסור בידיים עובדות לעשות עבודות יזומות, אלה שני דברים שאינם משתלבים.

אם אפשר לעשות כביש זה גם פיתוח.

השר ז. ורהפטיג:

כביש זה לא עבודה יזומה.

השר י. אלמוגי:

ובכבישים עכשיו זה בעיקר עבודת מכונות ומעט מאד עבודת ידיים.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

הנה למשל במעלה הגלבוע אין כבישים, מדוע לא לעשות שם כביש, זה גם פיתוח.

השר ז. ורהפטיג:

על זה יענה שר האוצר.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר:

זה עניין של כסף.

השר י. אלמוגי:

הייתי מנצל את הפועלים ואת הכסף

השר ז. ורהפטיג:

בשביל סלילת כביש כזה במעלה הגלבוע.

חת-אלוף ש. גזית:

אני רוצה לייצג את שר החקלאות שאיננו

כאן. סעיף ב(1) בהצעות שלפנינו מדבר

על הרחבת החקלאות לייצוא ברצועת-עזה וביהודה ושומרון.

המצב כרגע בשטח זה הוא שאנחנו אחרי

השעה 12.00. ההצעות הובאו לפני חודשיים והכוונה היתה להתחיל מיד

לפעול בכיוון זה. היום כבר אי-אפשר לבצע את התכנית כולה לגבי עונה

זו, כי כל יום שעובר מעמיד בספק את היכולת של הביצוע.

מר א. אגמון:

התכנית הזאת וההוצאה התקציבית הנוספת,

אני מקווה שיימצא לה מקור תקציבי במסגרת

התקציב השנתי השוטף.

כאן יש 12 הצעות. אחת ההצעות אאא אני

מבקש להטיל על ועדת המנכ"לים, וזה לגבי סעיף ב(4) האומר: להקים

מרכז למלאכה וחעשיה בעזה (5 מבנים למפעלים ו-25 יחידות לבתי-מלאכה).²

מעייף זה הוכנס לתכנית זו בהתאם לדברים שהושמעו בישיבה האחרונה.

אני מבקש שוועדת המנכ"לים תדון באיזו צורה להקים את המבנים, אם

בשכירות ובאיזה גובה של שכירות.

דבר שני לגבי ב(5): לשפץ ולהרחיב את

מערכת הכבישים ברצועת עזה, וביהודה ושומרון. (עבודה יזומה 9 חדשים

- 25 יום לחודש לפי -10 ל"י ליום כולל חמרים). לגבי רצועת עזה

אין ויכוח. שם יש אבטלה גדולה. לגבי יהודה ושומרון, היות ואין

זו כל-כך שאלה של חוסר עבודה אני מבקש לתאם זאת לפני שמוציאים

כסף. (השר ז. שרף: כאן קיעת הסכום היא חשובה).

השר ז. ורהפטיג:

אני מציע בסעיף ב(5) להכניס את ענין

במעלה

שיפוץ הכביש ^{במעלה}אגלבוע, זה צריך לעלות

בסך-הכל 750,000 ל"י.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: תביא זאת לממשלה, ועדה זאת עוסקת רק בענייני השטחים.

השר ז. ורמפטיג: מדובר כאן על הקמת מפעלים בשטחים והעסקת פועלים שם, אפשר להעסיק אותם בטלילה כבישים.

השר י. אלמוגי: איננו דנים כאן על פרטים, זה לא עניין לממשלה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אתה מעלה בעייה אחרת, אתה רוצה לפתח כבישים בארץ, זה עניין למע"צ, לא לוועדה לשטחים המוחזקים, זה עניין של תקציב, זה דבר אחר לגמדי, זה לא שייך, דרוש לזה תקציב פי שלושה, וזה לא נובע לתקציב השטחים המוחזקים, אלא תקציב נוסף למע"צ.

אינני אומרת שכביש זה איננו נחוץ, הכביש במעלה הגלבוע ודאי נחוץ, אבל זה לא שייך לעניין זה, כי אפשר לקשור זאת לעניין שבו דנה הוועדה לשטחים המוחזקים.

השר ז. שרף: איך אתה יודע שזה הכביש הכי גרוע בארץ וזה הדבר הכי נחוץ? מתוך מה אתה אומר זאת?

השר ח. מ. שפירא: לפני הבחירות לכנסת הקודמת סידרו כבישים בכפרים ערביים, למרות שבמשך אלפיים שנה הלכו כבישים כפי שהיו.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: זה עומד על סדר היום? נתווכח על זה בממשלה.

אני רק מבקש את שר האוצר לא להתרגש כל כך.

השר ח. מ. שפירא:

אם תרשה לי לתקן, זה לא אלפיים שנה אלא אלף מאתיים.

השר מ. בגין:

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אני מבקשת לדון בסעיף שעומד על סדר היום.

יש לי מספר השגות וגם מספר שאלות.

השר מ. בגין:

אתחיל בסעיף שלא דובר עליו, אבל הוא רשום

פה: "(2) להעביר 1,000 משפחות מהרצועה ליהודה ושומרון ויישובם שם".
אני מתנגד לזה, אבל אני מבין שהיום לא דנים על זה. אני מביע השערה
למה הכוונה, אבל אי אפשר לאשר סעיף כזה בלי לדעת במה מדובר. מדובר
בערך ב-4,000 - 5,000 נפשות - אני חושב שהממוצע למשפחה ערבית הוא בין
4 ל-5 נפשות - זה מספר ניכר של אנשים. אם צריך להעביר אותם ליהודה
ולשומרון אני מבקש לדעת איפה. יש לי סיבות מדוע אני מתנגד להצעה
כזאת שיש לה משמעות מסויימת מדוייקת. ישנם חברים בממשלה שחושבים
כי זה טוב גם לגבי מה שנקרא בלטינית אופציות, לכן לא יכולה להתקבל
החלטה כזאת. אני זכאי לבקש שיובא לפנינו פירוט מלא לאן יועברו
האנשים, במה יועסקו וכו'. היום אי אפשר לאשר סעיף כזה על העברת
5,000 פועלים מחבל עזה ליהודה ושומרון.

לגבי הסעיף הראשון, אדוני שר העבודה,

לא ברור לי מה פירוש המילה "הקטנה - הגדולה" - "לארגן". בסעיף 1
נאמר: "...ייעשה כל מאמץ לארגן את אלה מפועלי השטחים המועסקים כיום
בישראל באמצעות מתווכים".

אני מציע להחליף מילה זו.

השר י. אלמוגי:

השר י. ש. שפירא:

אני הצעתי זאת בכתב לשר העבודה ואני מביע
בסעיף מס' 3 לשנות את המילה "ליגאליזציה"

השר ט. בגין:

אני רואה שכיוונתי לדעת גדולים ומשפטיים.

השר י. ש. שפירא:

צריך למצוא מילה מתאימה, הכוונה היא לא
לארגון מקצועי.

השר מ. בגין:

בקשר לזה אני מבקש לדעת מה הכוונה בסיפא

של סעיף 2: "העסקת פועלים אלה התואם עט

האיגודים המקצועיים". אם מדובר שהעסקה תיעשה לפי הזמנות משירות

התעסוקה, לשם מה התיאום הנוסף עם האיגודים המקצועיים?

אני מציע למחוק את סעיף 3. בדרכי לא טוב

בדברים כאלה להשתמש במילה "ליגאליזציה", אם כי הכוונה טובה, להעניק
רשיונות לאלה שלא קיבלו רשיונות. דברים אלה עלולים להתפרסם, במישורין
או בעקיפין, ועל כן מוטב להשתמש במילה אחרת. אני מדבר על ביטוי שיש
בו סכנה מסויימת.

עוד יותר אני משיג על המילה שאני לא מבין:

"מספרם הכללי של המועסקים מן השטחים בישראל לא יעלה למעשה על מספרם
כיום". אחת מן השתיים, אם מדובר על אלה שעכשיו אין להם רשיון ועכשיו
יקבלו ליגאליזציה, יש עובדים נוספים שקיבלו רשיון, או שהכוונה לשני
הסוגים גם יחד. אם הכוונה לשני הסוגים גם יחד הייתי נזהר מקביעה
אבסולוטית. זה גם לא יחזיק מעמד במציאות. אני לא ממליץ על כך שנחזיק
את כולם בשומרון. צריך להקים מפעלים בשותפות יהודית - ערבית בשומרון,
אין דרך אחרת, אבל כל עוד לא הוקמו מפעלים אחרים, אין ברירה, אלא
להעסיק אותם במשק פה. לא על כך הדיון, אלא שהממשלה צריכה להזהר מקביעות
פוליטיות שביחס אליהן יש חשש שלא תעמודנה במבחן המציאות.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אולי תסכים שנכתוב כאן: "עד להחלטה חדשה, כי אם יבואו ויגידו שמסיבות חוסר עבודה שם והצורך בפועלים כאן צריך להכניס עוד 5,000 איש נדון בזה. זה לא דבר אבסולוטי, שום החלטה איננה לנצח.

השר מ. בגין: בכל זאת, את מסכימה שצריך לשנות בדרך זו או אחרת.

לגבי מעיף 4: "עובדי השטחים יוסעו לעבודתם בישראל באמצעות חברות הובלה מוכרות בלבד" - אם הכוונה רק לחברות הובלה יהודיות, לא אסכים לזה, כי זה עלול לעורר התמרמרות.

השר י. אלמוגי: אין הכוונה לחברות יהודיות, אלא נגד אותו דבר שרה"מ דיברה עליו של משאיות פרטיות ערביות, כלאמר, הראיסים.

חת אלוף ש. גזית: זה מופיע בסעיף 5, אינני יודע כיצד ייעשה הדבר.

השר מ. בגין: אני מציע להתחיל מהדיוקומנט הזה להשתמש במושג של שטחי הממשל הצבאי במקום השטחים. מה זה שטחים? זה ז'רגון שאין לו כל יסוד הגיוני וגם לא כל יסוד משפטי.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אתה מסכים שלא הוועדה הזאת צריכה להחליט על זה?

השר מ. בגין:

בסדר, אני מסתפק בזה.

עוד דבר, אני מבקש לא לאמר "ערביי השטחים"

אלא תושבי השטחים. אסור לנו, בדוקומנט ממלכתי לעשות הבדלה כזאת,

נוסף לזה שיש שם גם יהודים. הכוונה ברורה, לא צריך להכניס הפרדה

מבחינת התעסוקה.

השר מ. קול:

אני חוזר לסעיף ב' 2 שהשר בגין דיבר עליו,

בקשר להעברת 1,000 משפחות. בניגוד להצעת השר

בגין אני מחייב את ההצעה. בשעתו העליתי דבר זה גם בממשלה וגם בוועדה,

ודובר על דילול האוכלוסיה ברצועת עזה ועידוד חלק מהערבים לעבור לסביבות

שכם. דובר גם על חלק מערביי אל-עריש, ותעסוקה במלאכה ותעשייה, כלומר,

פרנסות שיש בהן ממשות. מה מדובר על ייעור ושיפוח בתים. אני חושב שאם

נעשה מבצע לדוגמא בשטח זה נוכל גם להשיג כספים מיוחדים למטרה זו, גם

מיהודים וגם מלא יהודים או מקרנות בינלאומיות, כי יש בזה נסיון לשקם

פליטים. הייתי רוצה לדעת מדוע מדובר לגבי 1,000 משפחות אלה על תעסוקה

שתסופק באמצעות הקרן הקיימת, כלומר ייעור, האם אין הצעות יותר

קונקרטיות וממשיות בעניין זה?

כיוון שאין מה אחיזה, אם זה לתקופת מעבר

הייתי רוצה לשמוע יותר פרטים משר העבודה אם אין שום הצעות אחרות.

שמעתי הערכה בעניין זה מרה"מ, ובזמנו הצגתי שאילתה לסגן רה"מ והוא

אמר שהוא יביא זאת לדיון בממשלה. האם זה חלק מהדבר שמדובר עליו?

השר י. אלון:

לא צריך להביא זאת לשולחן זה, זה נושא גדול.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אי אפשר לצרף לוועדה הזו כל מיני דברים, עוד לא עשינו את הצעד הראשון בעניין השטחים. אמר לי קרטר, בוועדה הכלכלית שיש תכניות ממשיות לשיתוף בין יהודים וערבים לפיתוח דברים בשטחים. אבל זה לא נעשה על ידי שאלה וחשובה. עוסקים בזה.

אני לתומי חשבתי שענין דילול האוכלוסיה

בעזה זה דבר מקובל ורצוי מכל-מיני בהינחות. קודם-כל השטחים יותר קרובים לירדן ואיש מאתנו לא יצטער אם יעברו מהגדה המערבית לגדה המזרחית. אני יודע שאנשי הבטחון מטפלים בבעיה ויש להם הצעות מה עושים עם מחנה הפליטים שם. אם נוכל להוציא 5000-6000-7000 נפש מהמחנה האיום הזה לדעתי זה רק לטובה. 5,000 נפש פה ושם, לא זה יכריע את הבעייה המדינית. לו לכל הפחות אמרו שעומדים להעביר 50,000 נפש. מדובר על 1,000 משפחות, זה יעזור ויקטין את הלחץ בעזה, כי שם יותר קשה למצוא תעסוקה. אפשר על ידי זה לדלל את מחנה הפליטים ולהעביר אותם, נדמה לי שזה רצוי מבחינה מדינית ומבחינה אנושית. כל מי שרואה את מחנה הפליטים הזה מתחלחל. אנחנו מסבירים שאנחנו לא אשמים בזה, נכון שאנחנו לא אשמים, אבל זה בכל זאת משפיע. המספר אינו גדול כדי שתהיה לזה השלכה פוליטית. בכלל, מי יודע מתי נגיע להכרעות פוליטיות.

השר י. ש. שפירא: ראשית כל, בסעיף 1, במקום המילה "לארגן"

הייתי אומר "להסדיר", ואותו הדבר לגבי

סעיף צא צאצא 3, במקום "בלתי מאורגנים" להגיד "בלתי מסודרים".

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: שמעת שהשר בגין דיבר נגד ליגאליזציה.

אפשר להגיד "יינתנו רשיונות".

השר י. אלתרמן:

ביחס ל-1,000 המשפחות האלה, העברת 1,000

השר י. ש. שפירא:

המשפחות כתיישבת עם הקונצפציה המדינית של

השר בגין, לא פחות מאשר עם הקונצפציה שלי, מפני שאם גם עזה וגם הגדה

צריכות להיות במדינת ישראל, לפי הקונצפציה של השר בגין, אין מניעה

שיעבירו משפחות ממקום דחוס במדינת ישראל למקום פחות דחוס, וזה יידלל

זה ושם את האוכלוסיה הערבית. האמת היא שהצד החומני של הסבל שישנו

ברצועה, הוא צריך להכריע. אין כל אפשרות להשוות את המצב הפנימי

ברצועה למה שיש בגדה.

שמעתי מה שדובר בוועידה הכלכלית על המפעלים

המשותפים, אני מבקש שעל זה יהיה דיון. אגב אורחא, אני הבעתי דעתי

בעניין זה, שמה שאני מאד מפחד ממנו זה מעסיקים יהודיים של פועלים

ערביים בשטחים.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: הכוונה היא לשותפות של משקיעים ערביים

ויחודיים.

בעניין זה צריך לדבר. טוב שהוועידה הכלכלית

השר י. ש. שפירא:

חשה על זה, אבל חשוב מאד שהממשלה תקבע

כללים וסייגים בעניין זה, ולא תקבע בעלי בית נעלמים.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אני אבקש את שר המסחר והתעשייה שיביא

לישיבה הבאה חכנית של המפעלים.

אני מבין שבוועידה הכלכלית נתקבלה החלטה.

השר ז. שרף:

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אני הבינתי שבועדה זאת אמרנו שרצוי:

א. עדיפות ראשונה לכך שהערכים עצמם יקמו

מפעלים; ב. שותפות. כדבר אחרון בסדר העדיפויות שיהודים לבדם יקמו

מפעלים בשטחים.

נתקבלה החלטה בהעדר, אבל ישנה החלטה.

השר ז. שרף:

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: בהחלטה מה-6 ביוני פאמר: ייזום תעשיות

ומלאכות בשטחים יהיה כפוף לסדר העדיפויות

כדלקמן: (1) יזמים ערביים או שותפויות ערביות-יהודיות. (2) מפעלים

המעסיקים גברים. (3) מפעלים עתירי עבודה ולא עתירי הון.

מפעל שמעסיק הרבה נשים, כמו למשל קונפסציה,

השר ז. שרף:

אנחנו צריכים לאסור אותו?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: לא לאסור, אבל זה לא פותר את בעיית התעסוקה

של הגברים. התכניות לתעסוקה שהובאו ע"י

ועדה המנכ"לים היו בעיקר לתעסוקת נשים וזה לא פותר את עניין התעסוקה.

אינני יודעת אם זה מפני זה שאין בכלל מפעלים להעסקת גברים.

מר ד. גולן:

אני צריך להסביר, בדרך כלל מפעלים עתירי

עבודה מעסיקים בעיקר נשים. יש מפעלי מתכת

שבהם אפשר להעסיק גברים, אבל אצל הגברים בשטחים, הנשים עובדות והם

יושבים בבית קפה.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: הם לא ישבו בבית קפה, אלא יעברו לעבוד בנחניה

השר י. ש. שפירא: האם אני מבין שזה יובא לדיון?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: כבר היה דיון.

השר י. ש. שפירא: אז אני מבקש לראות את התכניות.

המזכיר, מר מ. ארנון: זה כלול בהחלטות ובחומר שהועבר לשרים.

השר י. ש. שפירא: לא ראיתי את החומר הזה.

המזכיר, מר מ. ארנון: הוא נשלח לשרים.

השר י. אלמוגי: לגבי מצב התעסוקה בשטחים - המומחים פסקו

והגיעו למסקנה שאם עד אפריל 1969 תהיה תוספת

של 10,000 פועלים - כ-4,500 בשטחים וכ-4,000 כאן - זה לא יתן תעסוקה

מלאה, אבל זה יפתור את בעיות התעסוקה. זאת פסקו המומחים, אנשי הממשל

הצבאי ושר העבודה.

השר י. ש. שפירא: מדוע שר העבודה מדבר על * 750,000

השר י. אלמוגי: 50,000 זה דבר אחר, צריך להוריד 25,000 עובדים

ואם תוסיף 10,000, עושים חשבון שיש עוד גורמים

מקומיים ואז זה פחות או יותר פותר.

השר י. אלמוגי

בעניין העברת המשפחות מהרצועה השיבה רה"מ
ברצוני להזכיר לשר בגין, הוא כנראה לא היה
באותה הישיבה, תביעה זו באה מצד אנשי הבטחון, שר הבטחון ביקש שנעשה
זאת, ואחד הנימוקים היה שהואיל ובירדן לא נותנים לתושבי הרצועה לעבור
ברגע שיגיעו לכאן באיזה שהוא אופן, הם יעברו.

אבל פירוש אפשר לקבל?

השר מ. בגין:

תת אלוף ש. גזית: אני מצטער שזה הוצג פה בצורה מאוד רומנטית,
כאילו מדובר על העברת 1,000 עובדים בשלב
אחד ראשון. אנו מציעים להעביר 100 עובדים ואנחנו מקוים שהם יעבירו
את המשפחות, והם יועסקו, נניח, בסלילת הכביש במעלה הגלבוע.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: ולא יהיה עוד מחנה פליטים שם?

גם זה דורש בדיקה נוספת.

תת אלוף גזית:

השר י. אלמוגי: בקשר לאיבוד המקצועי, התשובה הפורמלית היא
שזאת החליטה ממשלת ישראל בטרם קמה ועדת
השרים לשטחים המוחזקים, שהעסקתם של פועלים בקו הירוק צריכה להיות
בתיאום עם האיגוד המקצועי. על זה הוחלט בוועדת השרים לענייני כלכלה
ואושר בממשלה.
זאת התשובה הפורמלית, התשובה האמיתית היא
שהאיגוד המקצועי אינו רוצה שיהיה דמפיונג.

השר י. אלמוגי

לגבי ההצעות שהוצעו כאן - אני מוכן להחליף את המילה "לארגן" ולכתוב "לסדר"; אני מסכים שבמקום "ליגאליזציה" נכתוב "מתן רשיונות"; אני מסכים שבמקום "ערביי השטחים" נאמר "תושבי השטחים", ושה יהיה עד להחלטה חדשה. העיקר שיוחלט. בעניין שכר העבודה לא עניתי, בזה מטפלת ועדת המנכ"לים והיא דנה גם בגובה השכר. ועדת המנכ"לים ביקשה דיון בעניין זה ואני מבין שזה סעיף נפרד.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: לא נדון בזה היום.

אני מבקשת את ועדת המנכ"לים להביא לנו הצעה, כי אנחנו לא דנים. אני רוצה שגזוז היום ב-2 דברים: א. נאשר את ההצעות שלפנינו; ב. אם אפשר, שנחליט על הניכויים, כי יש מצב שמבחינה עקרונית אין לשאת אותם. מנכים כסף מהפועלים ולא יודעים מה לעשות בזה. אני רוצה שנחליט היום אם אפשר, או לפחות נחליף דעות מה עושים עם זה. אחת מן השתיים - או שלא מנכים, ואם מנכים - מה פירוש ביטוח לאומי בשטחים או קופ"ח בשטחים? אם לא עומדים להקים מרפאות ואם לא מתכוננים לתת שירותים אז לא צריך להוריד כספים.

אני מניחה שבסעיף הראשון גמרנו ואנחנו

מקבלים את ההצעות עם התיקונים שנחקלו כאן.

אבל בקשר לפסקה על העברת 1,000 משפחות

השר מ. בגין:

מרצות עזה אני מבקש לקבל חכנית. אאצ

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אולי נשמע עכשיו בקיצור מה התכנית.

תת אלוף ש. גזית: כרגע התכנית היא להקים מחנה דרומה לג'נין,

לא למשפחות, אלא לעובדים, ולא בבת אחת,

להעביר את המשפחות אלא קודם להעביר 100 עובדים.

המנכ"ל, דר' י. ארנון: בדין וחשבון כתוב שנקים ועדת משנה לענייני

שכר. ועדת המשנה יושבה וקיבלה החלטה שצריך

להעלות את השכר וזה עבר לוועדת המנכ"לים. האם רה"מ רוצה שיהיה אישור?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אני אמרתי שבישיבה הבאה נשמע פרטים בעניין

זה, היום לא נדון בזה.

המנכ"ל, דר' י. ארנון: את רוצה שזה יבוא הנה גם אחרי שהוועדה

תחליט?

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: תספרו לנו על זה.

מ ח ל י ט י ט: בהמשך להחלטה ועדת השרים לעניין השטחים המוחזקים,

כיום כ' בסיון תשכ"ט (6.6.69):

א. העסקת פועלי השטחים בישראל

- (1) עבודת הפועלים מהשטחים בישראל תוכווך בצורות של שירותי התעסוקה בלבד. ייעשה כל מאמץ להסדיר במסגרת שירות התעסוקה את אלה מפועלי השטחים המועסקים כיום בישראל באמצעות מתווכים.
- (2) תותר העסקת תושבי השטחים בישראל, לפי הזמנות משירות התעסוקה בכל ענפי המשק שאינם בטחוניים. העסקת אצל פועלים אלה תחואם עם האיגודים המקצועיים.
- (3) ינתנו רשיונות לעובדים הבלתי מוסדרים כיום עד לתחזית של 19,950 באפריל 1970, או עד להחלטה חדשה של הוועדה.

- (4) עובדי השטחים יומעו לעבודתם בישראל באמצעות חברות הובלה מוכרות בלבד; ושכרם ישולם באמצעות מדור התשלומים של שירות התעסוקה.
- (5) יש לפעול לכך שעובדים מהשטחים שיועסקו בישראל יוחזרו מדי ערב לבתיהם.
- (6) בהתאם לעקרונות אלה תהיה תחזית המועסקים מקרב תושבי השטחים בישראל עד אפריל 1970 19,950 לעומת 17,615 אשר היו מועסקים, בהתאם לאומדן משרד העבודה, ב-1.6.69 באמצעות שירות התעסוקה ושלא באמצעותו.

ב. תכנון תעסוקה בשטחים

- (1) להרחיב תחלואות לייצוא ברצועת עזה וביהודה ושומרון.
 - (2) לסייע להעברת 1,000 משפחות מהרצועה ליהודה ושומרון ויישובם שם. תעסוקה תסופק באמצעות קק"ל שהתחייבה לשאת ב-50% משכר העבודה ולשאת בשיפוץ מבני המגורים הדרושים לעובדים.
 - (3) להרחיב הפיתוח הכפרי-עירוני ברצועת עזה - (מיט לכפרים, דרכי גישה לפרדסים, שוק ומזח דייג באל-עריש, חשמל לערים).
 - (4) להקים מרכז למלאכה ותעשייה בעזה (5 מבנים למפעלים ו-25 יחידות לבתי מלאכה). ועדת המנכ"לים תחליט על סדרי ההשכרה ומיקומם יקבע בתיאום עם הממשל הצבאי.
 - (5) לשפץ ולהרחיב את מערכת הכבישים ברצועת עזה וביהודה ושומרון. (עבודה יזומה - 9 חודשים - 25 יום לחודש לפי - 10 לירות ליום כולל חומרים).
- (המספר הכולל של המועסקים בתוכניות התעסוקה הנ"ל - 4,600 בתקציב כולל של - 7,480,000 ₪).

שט/29. השימוש בסכומים המנוכחים משכרם של פועלי יהודה ושומרון ועזה

השר י. אלמוגי: לגבי טבלת השכר - יש 2 סוגיות ראשיות בעניין זה. מצד אחד אנחנו רוצים שכר שווה לעובד מהשטחים, לזה העובד בתוך הקו הירוק. מצד שני, איננו מעוניינים שעובד יהודי יקבל פחות שכר מהעובד בשטחים. לכן העקרון שלנו הוא שכר שווה ברוטו ושכר שווה נטו. הפירוש הוא ש-2 העובדים מקבלים ברוטו שכר שווה, אבל צריכים להיות ניכויים במידה שווה כדי שגם הנטו יהיה שווה.

השר מ. בגין: אבל היהודים מקבלים שירותים חמורות הניכויים.

השר י. אלמוגי: זו טוגיה אחת.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: זה לא יכול להיות נמרד, לצערי הרב. ההורדות של הפועל העברי אינן הורדות משכר, הוא משלם בעד שירותים שהוא מקבל; הוא מקבל ביטוח לאומי והוא מקבל למעשה ביטוח בריאות, זה לא יכול להיות כך. נניח שמהשכר שלי ברוטו מורידים לצרכנא, אז צריך להוריד לפועל הערבי בשטחים לצרכניה?

השר ז. ורהפטיג: המדובר על ניכויי ביטוח לאומי.

היו"ר רה"מ הגב' ג. מאיר: אנחנו מתכוונים לתת את הביטוחים האלה לערביי שכס?

השר י. אלמוגי: הבעיה איננה כל כך פשוטה. עובד ערבי מקבל את העזרה הרפואית בממשל הינם אין כסף. העובד היהודי משלם X אחוזים משכרו לקופת-חולים.

השר י. אלמוגי:

דבר שני, עובד יהודי בעל משפחה בלי ילדים

מנכים משכרו עבור תוספת לילדי שכירים; עובד יהודי בעל משפחה עם ילד אחד, מנכים משכרו עבור תוספת לילדי שכירים; העובד היהודי משתתף בערבות הדדית, בעזרה הדדית ובקרן ההשואה. אינני מדבר על קרן ההשואה בקשר עם הבטחון.

רח"ט הגב' ג. מאיר: את זה גם כן מורידים מן הפועל הערכי?

השר י. אלמוגי: כן, אבל אם רוצים, בבקשה, נחליט אחרת. לצערי, אין לי כאן את הטבלה כמה מורידים. זה מעמיד מיד שלוש בעיות. הבעיה הראשונה היא בקשר עם ביטוח ילדי שכירים. אם לא ננכה את הביטוח לילדי שכירים מעובד בשטחים, הוא יקבל בערך חצי לירה יותר בשכרו מהעובד היהודי. אם אנחנו מנכים ומכניסים את הפועלים האלה לתוך החשבון והם צריכים לקבל תוספת משפחה, יצא שעובדים יהודיים בשטחים יתמכו חמיכה ניכרת בילדי העובדים הערביים בתוך השטחים, באשר הממוצע של ילדים בשטחים גבוה מאד, גבוה הרבה יותר מאשר אצלנו.

השר פ. בנין: אתה מוריד מהעובד הערבי סכום מסויים בעד

קופת חולים, מה עושה קופת חולים בשביל

הערבי הזה תמורת הכסף שהוא מעביר לרשותה?

השר י. אלמוגי: שום דבר, ראינו לקיים דיון זה לפני כמה

חודשים, ועד עכשיו לא יכולנו לעשות שום

דבר. סוף סוף הגענו לזה ומקיימים את הדיון עכשיו.

השר י. אלמוגי:

לגבי ביטוח ילדי שכירים - המוסד לביטוח לאומי טוען שהכרחי גם אצל מבחינת הצדק, גם מבחינת האסנה הבינלאומית שחתמו באי.אל.או., אנחנו חייבים, לא רק לנכות, אלא גם לשלם. עד עכשיו לא שילמנו, אם כי הכסף ישנו. יש ויכוח בעניין ויש צורך בתחלטה.

הסוגיה השלישית היא בקשר לקופת חולים. קופת חולים אומרת שהיא מתחייבת להגיש עזרה מלאה לעובדים בשטחים כפי שמקבלים עובדים בתוך חקו הירוק. ^{והם} אצל רוצים שאנחנו נעביר להם את הניכויים לקופת חולים, והניכויים של מס מקביל.

ר"מ הגב' ג. מאיר: לקופת חולים יש עודף רוטאים?

השר י. אלמוגי: אני מספר מה שקיבלתי בכתב, בו הם הובעים העברת הניכויים האלה להם ואומרים שהאחריות על כך עליהם. התווכחתי אתם ואמרתי שזה בלתי אפשרי, לכן אני מביא זאת כאן להכרעה.

אם כך הדבר - ואני גם כן חושב שלא ייתכן לעשות זאת - אז השאלה היא מה נעשה עם הכסף. אם ננכה את הניכויים לאן ילך הכסף? אני בעד זה שננכה והכסף יועבר לממשל הצבאי בשביל משור הבריאות, כי שם הם מקבלים את העזרה. מה שאנחנו מנכים בקשר לביטוח ממגיעות בעבודה, זה דבר חשוב מאד, כי הביטוח הלאומי נושא בעול של מגעי העבודה. זו הסוגיה השנייה. והסוגיה השלישית - זה מס ארגון. לאלה שאינם חברי הסתדרות אנחנו מנכים על פי החוק מס ארגון, לא מס פוליטי. ההסתדרות תובעת את מס הארגון. אני ברעה שם הארגון אריך להיות יודש לשירות התעסוקה עבור הפעילות הארגונית.

חשר י. אלמוגי:

אנחנו זקוקים לכספים, ואני חושש שמס זה לא יספיק, כי בהתאם להחלטתנו הקודמת, אנחנו חייבים להיערך באופן רציני ביותר, וזה עולה כסף. אני בעד זה אאצשהמט הארגוני שניכינו יועבר לפיקוח הארגוני, כל/מר, שירות התעסוקה. אנחנו צריכים להחליט על זה כאן.

בעניין זה ישנן הצעות החלטה שהוצעו על ידי הוועדה, שחלקן אני מקבל וחלקן אינני מקבל. יש פה גם סיבוכים תחוקתיים רציניים הקשורים עם אמנות בינלאומיות שחתמנו עם האי.אל.או., ונצטרך להתיר את הסבכים האלה.

הוועדה מציעה במסקנותיה כי סכומי הכסף שיצטברו יהיו קרן מיוחדת. באשר לאופן הניצול של הקרן, רואה הוועדה שתי אפשרויות: א. קרן מתוקצבת בתקציב הממשל בשטחים; ב. קרן נפרדת כלתי מתוקצבת עם ועדה ציבורית שתנהל אותה, ובמידת האפשר בשיתוף אישים ערביים מתושבי השטחים המוחזקים. אנחנו יכולים להחזיק את הכסף עוד שנה שנתיים בלי שנפגע בדבר מבחינה חוקית ומבחינת דעת הקהל, אבל איננו יכולים, לדעתי, להפוך את הכסף הזה לקרן לשם מטרות אחרות, וזה עיקר הויכוח ביני ובין הוועדה הזאת.

אאצאאאאאא

רה"מ הגב' ג. מאיר: מדוע אתם חושבים שלא?

חשר י. אלמוגי:

אנחנו מנכים כספים עבור פנסיה, וזה עבור שירותים שאנחנו נותנים, שירותי בריאות שניתנים ע"י קופת חולים וכו'. מבחינה ארגונית, שוב אותו הדבר;

השר י. אלמוגי:

מבחינת נפגעים בתאונות עבודה, זה בסדר; מבחינת ביטוח ילדי שכירים, זה עניין של הביטוח הלאומי ואנחנו צריכים להחליט. אם המוסד לביטוח לאומי צודק בתביעתו תנחיל לשלם.

הרי יש עוד כמה סעיפים. למשל עניין

הפנסיה, אנחנו מנכים מפועלי הבניין ולביטוח פועלים אחרים ל"מבטחים". הכסף הזה נשמר על שם הארגון ואיננו כסף קולקטיבי. אם ממוסספה הורידו כך וכך, ומטעמו אחר הורידו כך וכך, הכסף הזה, לדעתי, צריך להיות שמור, צריך להשתמש בו כהלואה על שמם של אלה שניכו מהם. באיזו זכות נוכל להשתמש בכספיהם? דברים כאלה אינם סודיים. הם יפנו ויאמרו: אם הורדתם לי עבור קופת-חולים נתתם לי תמורה; הורדתם לי מט ארגון, ארגנתם אותי; הורדתם בשביל ביטוח מפני פגיעה בעבודה, אתה הורדת את הכסף שלי ושל המעביד שלי כדי לבטח את עתידך; ~~אצא~~ אתה משתמש בכסף הזה? אתה בעל הבית עליו?

זה יגיע לאי.אל.או. ולמוסדות בינלאומיים

אחרים, ועל כן אני מתנגד לזה. אני בעד זה שהכסף הזה יישמר.

יש 2 אפשרויות, או לבטח את האנשים

ולהעביר את הכספים לקרן הביטוח לפועלי בניין או משאו דומה.

אינני מציע לעשות זאת; או להחזיר להם את הכסף, גם זאת אינני מציע לעשות, כי אז יש הרעה לגבי הפועל הערבי בטווח קצר.

בינתיים הוא מקבל משכורת יותר גדולה מן הפועל היהודי.

אני מציע שהכסף הזה יהיה שמור. אפשר

להשתמש בו להלוואות, כמו משתמשים בכספי קרנות אחרות, אבל לא

להשתמש בזה ליעד אחר, על כל פנים - לא בשנתיים הקרובות. בעוד

שנתיים נראה. אני מציע כך להחליט.

אלה הן הצעותי.

רה"מ הגב' ג. מאיר: אני רוצה לשאול אם אנחנו יכולים להתחיל באיזה דבר למען הילדים בשטחים. נדמה לי

שזה בכלל סוציאליזם של חמאה ה-21 בשביל השטחים הערביים. השאלה היא אם אנחנו לא יכולים לקחת את הכסף הזה ולעשות איזה דבר בשביל הילדים.

תת אלוף ש. גזית: כמו טיפת חלב, למשל?

רה"מ הגב' ג. מאיר: בדיוק, טיפת חלב או אולי ארוחות בבתי-הספר, אבל לא לתת סכום כסף לידי המשפחה

כי יש לי ספק אם יצא מזה משהו לטובת הילדים. ככלל צריך לחנך אותם לתשאליות זו של דאגה לילדים. אני זוכרת שאמא גלי העליה הגדולים אנחנו נמנענו מלתת את קצבת הביצים בימי הצנע למשפחות בעד כל ילד, כי למדנו לדעת שהאב מוכר את הביצים בשוק השחור במקום לתת אותן לילדים. על כן נתנו את הביצים לילדים בגן או בבית הספר. על ידי כך היינו בטוחים שהילד בעצמו יחנה מהביצה ולא שאביו ימכור אותן בשוק השחור. אינני חושבת שהערבים בשכט ובג'נין הם ברמה יותר גבוהה. אני רוצה לעשות איזה דבר למען הילדים, אבל לעשות את זה ממש למען הילדים: תחנת טיפת חלב, כוס חלב בבית הספר או ארוחה קלה בבית הספר. ואז אם האי.אל.או. יסען - מדוע לוקחים את הכספים, אנחנו נאמר שאנחנו גותנים כוס חלב בבית הספר, טיפול בטיפת חלב וכו'. אז אפשר יהיה לעמוד בויכוח הזה.

אבל לפני דעתי אסדר לנו לקבל על עצמנו

להוריד פנסיה לקרן זקנה. מי יודע איך ומה יהיה.

אני הייתי רוצה לראות את המכתב הזה של

קופת חולים, בו היא אומרת שהיא תתן שירותי בריאות בשטחים.

אני רוצה להזמין את החבר סורוקה ולשאול אותו איך עושים זאת.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

הנה, למשל, אני יודעת שברביבים אין רופא, ולא מחוץ זה שטרוקה חושב שלא נחוץ שם רופא. אני יודעת שבדימונה נשארו בסך הכל 2 - 3 רופאים לכל האוכלוסיה הגדולה שם. מה מירוש הדבר? יש רופאים ערביים בשטחים שיעבדו בשירות קפת חולים? את זה צריך לדעת. אם הממשל הצבאי נותן שירות רפואי לכולם, האם הוא יכול לעמוד בזה? יש טעם אולי להעביר את הכספים האלה לממשל הצבאי אם הוא עושה זאת, אבל לא ליצור פיקציות שבהן לא נוכל לעמוד. אינני מדברת על האי.אל.או. אני רוצה תשובה לי עצמי באיזו רשות אני מורידה כספים כאשר אין לי חכנית לתת תמורה בעד הכספים האלה. אני לא כל כך מוכנה להסביר לפועל הערבי שחיה לו פנסיה ויקבל תוספת לילדים. אני לא כל כך מוכנה לעשות עוול, כי הפועל הערבי, אם את מסבירים לו דברים הוא מבין, אז אנחנו נשתף ערבים בכל מיני קרנות הדדיות? הוא צריך להשתתף בזה? יצרנו גולם ועכשיו לא יודעים מה לעשות אתו.

מר א. אגמון: הבעיה מתחלקת ל-2 חלקים. החלק הראשון

זה השכר שהאיש מקבל והמעסיק משלם. לפני שנה, ביולי 1968 החליטה ועדת השרים לענייני כלכלה כי התושבים מהשטחים אשר יועסקו במדינת ישראל באמצעות לשכת העבודה, יקבלו שכר זהה כפי שמקבל עובד במדינת ישראל. בזה נאמר שכל הניכויים מהעובד, ובעיקר ניכויים כמו תוספת לשכר שהמעסיק משלם ינוכו או יצטברו כמו לגבי העובדים היהודיים. השאלה הנשאלת היא: באיזו צורה משתמשים

בכסף. בהצעות האלה זה לא כתוב. כדי למנוע סיבוכים משפטיים וכינלאומיים הצענו לוועדה שהממשל ושירות התעסוקה יחתמו על הסכם עבודה עם הפועלים מהשטחים הבאים לעבודא בישראל ובהסכם

העבודה הזו יוגדר השכר שלו, ויוגדר השכר שיהיה שכר נמו, כך
שאנחנו לא נופיע בפניו שאנחנו מנכים ממנו סכום בשביל חוק
הביטוח הלאומי של מדינת ישראל שלא חל על השטחים, בשביל
קופת חולים, שלא חל על השטחים. עובדה היא שבנתניה בבניין
השכר הוא 18 ₪ ביום, והפועל מקבל זאת כדי שהמעביד לא ייהנה
מכך שהוא מעסיק עובד זול יותר מאשר עובד יהודי, וינכו אותם
הניכויים כמו מהפועל היהודי.

על כן אנחנו מציעים לחתום על הסכם עם
הפועלים בקשר לשכר העבודה. אני מציע שיהיה הסכם בין הממשל
ושירות התעסוקה לבין העובד הערבי, בין עובד בודד ובין קבוצה
מאורגנת.

לגבי השימוש בכסף של המעביד ושל העובד
אנחנו הצענו שהחוקים והארגונים הישראליים הנוגעים לעניין הזה
לא יהיו קשורים, עד כמה שזה ניתן, בשום צורה שהיא, עם המועל
שבא מן השמחים.

כאן התעוררו 2 בעיות חוקיות, כי ברגע שחותמים אתו הסכם עבודה שהוא מקבל - 18 ל"י, ובאיזה שהוא מקום יש עוד 2 ל"י שצריך לשלם עבור ביטוח זקנה, איך ביטוח זקנה שמחייב אותי להוריד ואני לא חייב להגיד מה עשינו בכסף.

יש שני חוקים במדינת ישראל שאותם צריך

לחקן אם רוצים: חוק ביטוח לאומי וקרן ילדי השכירים. קרן ילדי השכירים שהקמנו היא קרן שבאה להשוות עובד רווק ועובד נשוי, ~~אצלנו כל העובדים~~ כי לקרן זו משלם המעסיק בלבד. המעסיק משלם לקרן זו 1,8% מהכרו של העובד, ואחר כך יש קרן שמשלמת. בחוק הזה של ילדי שכירים כתוב משום מה: כל עובד במדינת ישראל

מר א. אגמון:

המעביד משלם עבורו 1,8% וכל עובד זכאי לקבל תמורה זאת 10 - 12 % תוספת עבור כל ילד. אני מציע לתקן זאת ושיהיה כתוב: "כל עובד תושב מדינת ישראל" מבחינה חוקית לא צריך יותר. היועץ המשפטי לממשלה פרש זאת שעובד במדינת ישראל זכאי לכך במדינת ישראל, זה לא חשוב אם יהיה כתוב: תושב מדינת ישראל - לא יכול הדבר על הערבים מהשטחים. זה שינוי חקיקתי שדרוש. אנחנו הסימונו קרן לילדי שכירים ונחתם הסכם לגבי הקרן מבחינת היחסים בין המעביד לבין העובד. אם נצטרך לשלם מקרן זו בגלל זה שבחוק יהיה כתוב "עובד" ולא "תושב" הקרן חתרוקן תוך $\frac{1}{2}$ שנה. מספר הילדים שיש להם לעומת ההערכה שעשינו עלולה להביא לכך שנבטור עם הקרן תוך $\frac{1}{2}$ שנה. אין ברירה, אלא לתקן את החוק ושיהיה כתוב "תושב ישראל".

דבר שני, עניין נפגעי עבודה. גם בחוק הביטוח הלאומי לענייני נפגעי עבודה, מי שעובד במדינת ישראל ונפגע בשעת העבודה זכאי להקצות מן השירותים של הביטוח הלאומי. להבדיל מן החוק הקודם, אני בעד זה שהנפגע בעבודה שבא מן הסכחים יקבל את העזרה הרפואית. שם אני מתנגד שיקבל תוספת בעד ילדים, פה אני בעד זה שיקבלו עזרה רפואית אם נפגעו בשעת העבודה, אבל לא באמצעות חוק הביטוח הלאומי. אינני רוצה שחוקים יראליים יחולו עליהם, אלא שבהסכם העבודה שיעשה בין הממשל הצבאי ושירות התעסוקה עם עובד ייאמר, כי במקרה והוא ייפגע בשעת עבודה יחולו הוואנות הריפוי על מי ששלח אותו, וזה שירות התעסוקה בשטחים, או הממשל הצבאי.

שמעתי מן היועץ המשפטי לממשלה ומהיועץ המשפטי של משרד העבודה שבעניין זה אנחנו קטורים עם אמנה בינלאומית של האי.אל.או.

חשר י. אלמוגי:

מה יהיה אם ישאר נכה?

מר א. אגמון:

לממשל הצבאי יהיה חוזה עם העובד מי

נותן לו את העזרה הרפואית, אבל לא

בתוקף הביטוח הלאומי, אלא בתוקף הסכם עבודה בין הממשלה לבין האיש. אם הולכים בתוקף הביטוח הלאומי, לא נוכל להסביר לשום גורם בינלאומי מדוע לחלק מנכים ולחלק לא. צריך לבדוק, אם לא תהיה ברירה, נצטרך למצוא הסדר, לא בין העובד והביטוח הלאומי, אלא בין הממשל הצבאי ויהיה הסכם מיוחד שעבור סכום כזה וכזה הממשל מבטח את העובדים מפני פגיעות בעבודה. אז נמנע מן הסבך הזה.

כל יתר הכספים פנוכים, לא כיוון שזה

מס ארגוני, אלא מכיוון שהוא מקבל כך וכך, וזה הולך לממשל

לפיתוח שירותים סוציאליים ולפיתוח עבודה.

בעמוד 2 של הצעות הוועדה נאמר:

באשר לאופן נצול הקרן ראתה הוועדה 2 אפשרויות: א. קרן

מתקצבת בתקציב הממשל בשטחים (אם או בלי ועדת ציבורית לניהולה).

ב. קרן נפרדת, בלתי מתקצבת עם ועדת ציבורית לניהולה (במידת

האפשר תוך שיתוף אישים ערביים מתושבי השטחים המוחזקים). אני

בעד א'. מבחינת היחסים התקציביים, כספים תקציביים

מקבלים כל הכנסה או כל הורדה שעוברת אל הממשל. אני רוצה להביא

לידיעת הוועדה שאפילו כספים שהרשויות מקבלות מירדן עוברים את

התקציב. אני בעד זה שגם זה יתקצב, אם תהיה ועדה או לא תהיה

ועדה זו שאלה אחרת.

רה"מ הגב' ג. מאיר: ברור שהבעיה הובהרה. הפתרון עוד איננו,

ואני מבקשת שלקראת הישיבה הבאה כל מי

xxxxxxx

רה"מ הגב' ג. מאיר:

שיש לו יד בעניין זה ישב יחד ויביא לנו הצעה מתקבלת על הדעת
 גם לבופו של עניין וגם מבחינה משפטית, נחפש דרך שלא נכנס
 לסכמים. אני חושב שפועל שבא מן השטחים, אם הוא יקבל
 18 ליום, זה בשבילו גן עדן. מצפוני לא יסבול מזה שהוא
 יקבל רק 18 ליום, אבל בתנאי שבעד מה שמורידים לו הוא
 יקבל תמורה, תמורה אישית ותמורה כללית. אם מותר לפועל רווק
 להשתתף בקרן אצלנו לילדי שכירים, מותר לפועל מהשטחים במצב
 התעסוקה שהשתתף בקרן תעסוקה לחברו. זה לגמרי בטור. אבל
 כמה דברים אמורים? - שיהיה ברור שזה לא נועד לפיקציה שבשום
 אופן לא נוכל לבצע את הדבר. אנחנו מוכרחים להפסיק עכשיו, כי
 השוים שבאו לישיבה הבאה כבר ישנם.

השר י. אלמוגי: אני רוצה להציע הצעה לסדר שלצורך זה

ועדת השטחים תטיל על שר המשפטים, שר

הבטחון, שר האוצר, השר בגין ושר העבודה שנשב ונבדוק את כל

ההצעות, אחת אני צופה בזה טיבוכים חמורים מאד.

השר מ. קול:

אני מציע שכל הגורמים האלה יסכמו הצעה,

אם מה אחד, ואם לא יביאו לכאן את הילוקי

הדעות.

רה"מ הגב' ג. מאיר: הנוגעים בדבר זה הם: הממשל הצבאי,

האוצר, משרד המשפטים, שירות התעסוקה

ומשרד העבודה. אני מציעה שנציגי המשרדים האלה ייפגשו יחד

ויגישו לנו הצעה אחת או שתי הצעות על פי הקיום האלה:

רה"מ הגב' ג. מאיר:

מה שמוחר להוריד, ולדעתי היה כדאי לחלק מה שמורידים לטובת הפרט ומה שמורידים לטובת הכלל. זה יוגד בפירוש. למשל, נפגעי תאונות עבודה, זה הכרחי. מה שלכלל - אבל שלפועל יהיה ברור ולנו יהיה ברור, ואל ניכנס לסבכים, וברור שמשרד המשפטים צריך למצוא דרך משפטית כדי שאפשר יהיה לעשות זאת.

מ ח ל י ט י ם : להטיל על נציגי משרדי האוצר, המשפטים, העבודה והממשל הצבאי לעבוד הצעה מגובשת בדבר השימוש בסכומים המנוכחים משכרם של פועלי יהודה ושומרון ועזה. הצעה זו תהיה מושתתת על העקרונות הבאים:

תותרנה רק אותן ההורדות אשר תמורתן תעמוד לרשות הפרט מחד, או תוקדש למען שיפור תנאי החיים של הכלל בשטחים המוחזקים, מאידך.

הדרכים המשפטיות ליישום הניכויים תעובדנה ע"י משרד המשפטים.

הצעות אלו תובאנה לאישורה של ועדת השרים.

נ נ ע ל ה

ה י ש י ב ה